

2.2.80

26/10/80

מזכירות הממשלה

ש מ ו ר

פ ר ו ס ו ק ו ל
ישיבת הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה
ולהסתדרות הציונית העולמית

ו' בניסן תש"פ - 23.3.80

נכח : חבר הועדה - השר : א. שרון - יו"ר

נציגי ההסתדרות הציונית : מ. דרובלס, ר. וייץ, י. פרידמן

נעדרו : חברי הועדה - השרים : ש. ארליך, י. הורביץ, ז. המר, ע. ויצמן,
ד. לוי, ח. לנדאו, מ. נסים, ג. פת,
ש. תמיר

נציגי ההסתדרות הציונית : א. כץ, ע. לוינסקי, מ. ריבלין, פ. שנק,
א. שנקר, א. תבין

ר. אלוני	- המינהל לפיתוח מרש"ל
א. בראון	- לשכת שר החקלאות
ח. בנימיני	- מועצה אזורית קישון
ב. גבר	- מועצה אזורית עומר
א. דודאי	- לשכת שר החקלאות
ב. כשריאל	- משרד הבינוי והשיכון
א. לנדאו	- לשכת שר החקלאות
י. מרגלית	- משרד הבינוי והשיכון
אלי"מ ד. סתו	- משרד הבטחון
ח. ראם	- מועצה אזורית קישון
ש. רביד	- החטיבה להתיישבות של ההסתדרות
מ. שמיר	- הציונית העולמית

א. לישנסקי - מזכיר הועדה

סדר היום : 12/הת מצפה לפיתוח תיירות כפרית בעמק האלה 2.2.80

13/הת הקמתם של עומר ב' ותימרת 6.2.80

./מצפה

בפרוטוקול זה 52 דפים.

55-56

2-9 1.1.80
10-26 3.8
26-34 1.1
35-54 2.5

רשמה: מיתקה יפה.

היו"ר א. ש. שרדן: אני פותח את הישיבה. ננהג היום בדרך הבאה:

אנו נבקש מהאנשים שצריכים להציג את הפרוייקטים השונים - להציג את הנושאים בפנינו. אני ממליץ לחברי הועדה ומקווה שתקבלו דעתי - לא לקיים את הדיון בנוכחות כולם. ניתן לכל אחד אפשרות להציג את הבעיות בפנינו ואחר-כך נקיים את הדיון בנושאים אלה בינינו, בפורום של חברי הועדה בלבד.
נתחיל לפי סדר-היום המונח לפנינו.

א. הקמת מצפה עמק-האלה

12 /

היו"ר א. ש. שרדן: מדובר כאן בשוב מחדש של קבוצת-אנשים ששהתה במשך תקופה של שנים

ארוכות בסנטה קטרינה ורובם היו קשורים בדרך זו או אחרת - או בעבודות במינהל מרחב-שלמה, או בקשר לעבודות עם שמורות הטבע. ישנה בין אלה גם משפחה אחת מנביעות.

מר ראובן אלוני: יש שם חמש משפחות מנביעות.

ודאי כולכם מכירים את צומת האלה (מראה במפה). באזור זה ישנו שטח של 32 דונם, שאושר על-ידי כל הרשויות במדינה להקמת מלון ותיירות כפרית. היזם לתכנית זו היה יהודי בשם רפי עדן ושותפו. אני מייצג כאן עתה חמש-עשרה משפחות מתושבי-הקבע, שחיו במשך שנים רבות במרחב-שלמה. מהם חברים במושבים נביעות ודי-זהב, עובדי המינהל, שמשפחותיהם גרות באופירה עתה. הם התארגנו לאגודה שיתופית כהתישבות והגיעו להסכם עירוני עם רפי עדן, שתכניתו אושרה כבר.

היו"ר א. ש. שרדן: הוא נכה מלחמת יום הכיפורים, שבנה פרוייקט תוך מאמץ רב, וגם הצליח

בזה.

מר ר. אלוני: שטח הפרוייקט - 32 דונם. אנו ממליצים, בצמוד לפרוייקט, ממש בגבול

הפרוייקט של ותיירות - 15 חלקות של 2 דונם כל אחת, להקמת הבתים של המתישבים, שיבואו ממרחב-שלמה להתישב שם. על שטח זה יהיה להם משק-עזר להשלמת הפרנסה שעיקרה, 90% ממנה תהיה ממלונאות כפרית. לא במשך כל השנה הפרוייקט פעיל ויש גם עניין של

ר. אלוני:

אורח-חיים, שהאנשים קשורים בו. אלה משפחות מעולות. יקימו בתייהם לפי שיטת "בנה-ביתך"
ותקציב הקמת הפרוייקט יהיה ברובו מתוך תקציב הפיצויים שיקבלו בגין עזיבתם או העזבתם את
המקום.

מר דרובלס: ובפיצוטו?

מר ר. אלוני: מאחר שחשבון הפיצויים לא נגמר, יכול להיות שזה יספיק ל-95% או 90%

מהפרוייקט ולגבי אותם חמשה או עשרה אחוזים שיחסרו - שר החקלאות

ינצא את הדרך או האפשרות למלא זאת.

היו"ר א. שרון: כסף - אין. אין לנו כסף להעברת מתישבי ימית ונביעות. יש גרעין במורד,

שהשנה לא יחשב שם. לחשוב שנוכל להשקיע כאן כספים נוספים - אני מניח

שלא.

מר ר. אלוני: אבת ישנם הפיצויים שלהם.

היו"ר א. שרון: כן, זה ודאי ישנו.

מר ר. אלוני: דחיפות העניין בכך, שלפי הסכם השלום ב-15 באפריל 1982 ממשלת-ישראל

צריכה למסור את השטח חפשי ופנוי מכל המתישבים. אם רוצים שבעוד שנה

וחצי הפרוייקט יהיה קיים - מוכרחים להשלים ולהחליט עליו היום. כלרשויות התכנון שאליהן

פניתי שיאשרו זאת - אמרו שאם תהיה החלטה של ועדת ההתישבות - הם מבינים את חשיבות הדבר

ויעשו כמיטב יכולתם לזרז את התכניות והביצועים.

היו"ר א. שרון: אם יש חברים הרוצים לשאול - בבקשה.

מר פרידמן: איזו יחידה זו - של אותן 15 משפחות? - האם זו אינה יחידה קטנה מדי

להקמת ישוב?

השר א. שרון: זה לאמושב במובל הרגיל של המלה.

מר ר. אלוני: זו שכונה. צרכניה ובית ספר יבוססו על אלה הקיימים באזור.

אין טעם לחמש-עשרה או עשרים או שלושים משפחות להקים מוסדות מרכזיים.

במרק קטן משם ישנם מרכזים כאלה. בשלב זה יהיו שם חמש-עשרה משפחות וזה המכסימום שניתן

להתפרנס בו מפרוייקט זה.

מ. דרובלס:

1. ממרחק קטן מעמק האלה יש מרכז אזורי ששמו ליאון. האם נבדקה

האפשרות שמשפחות אלה יקלטו שם? בהתחשב בכך שיש שם בתים והעלות קטנה

יותר במידה רבה ויש שם גם תשתית - השאלה היא אם ניתן בדרך זו לצמצם חלק רציני מההוצאות.

2. האם יש תחשיב כלכלי - כמה זה צריך לעלות, כי הטופוגרפיה שם לא-

קלה ואם מדובר רק במיצויים שיקבלו, שינוצל גם למגורים וגם לאמצעי-ייצור - ברור לי

שהמצב יהיה שם קשה. יידרשו להם אמצעי-ייצור בתיירות, כי יצטרכו לקיים עצמם מזם.

ר. אלוני:

ישנה תשובה: קודם-כל, פרוייקט זה יהנה מכל ההלוואות הניתנות לפרוייקט

של תיירות. כל אזרח במדינת-ישראל, אפילו אם אינו מפונה ממרחב-שלמה

- מקבל זאת ובתנאים של היום זה אומר 50% באזור זה ליד ירושלים - מעלות הפרוייקט התיירותי.

כל זאת - באמצעות החברה לפיתוח אמצעי-תיירות.

ב. הרעיון שהם יגורו במרכז האזורי נבחן, כי זו היתה הצעת מנהל

המחלקה להתישבות. יכול להיות שזה רעיון טוב, אבל לא בשביל משפחות אלה. הם אינם מחפשים

פרנסה בלבד. אלה אנשים שרצו גם יחידת קרקע. זה המינימום שהם מקבלים.

הכוונה לא שיהיה להם בית במקום זה, אלא הם אגודה שיתופית וזה אורח-

חיים והם רוצים לחיות יחד עם פיסת קרקע של שני דונם. אין ברצונם לגור במרכז האזורי ולא זו

כוונתם באופן החלטי.

מר י. מרגלית:

אם לא יספיק להם הכסף - האם הממשלה תתן השקעה נוספת לצרכי ישוב

כזה, לאותה יחידה שתראה לגור במקום - קודם-כל ביחס להקמת הישוב,

לצרכי הפיתוח ולאחר מכן - על-מנת שיוכלו להתקיים.

איש לא יצטרך להשתתף בזה, כדי שיוכלו להתקיים. אלה אנשים טובים,

ר. אלוני:

שימחאו פרנסה ביגיע כפיהם.

כוונתי לקיום חברי הישוב.

י. מרגלית:

מה זה "משקי-עזר"?

רענן וייץ:

למדנו זאת מזמן ויחד.

ר. אלוני:

"משקי-עזר" זה דבר שהוא מת כבר מזמן. לי היה משק-עזר בבית-הכרם ובו

רענן וייץ:

היו עשרים תרנגולות. היום זה אינו רנטבילי.

ר. אלוני:

רצונם להקים שם את הבית שלהם ולעשות גידולים לא מיוחדים, שצריך

לטפל בהם טיפול מיוחד וצריך שתהיה להם אפשרות למצוא עבודה

במלונות ובתיירות ואחר שעות העבודה, גם בימים שאין עבודה כזאת - לעסוק בדברים נוספים

במסגרת שטח זה, באותם גידולים שמשרד החקלאות יאשר להם ולא על חשבון מכסות של ישובים

אחרים.

השר א. שרון:

אין בכוונתנו להקצות להם לולים או מטעים ולא לולי-פטום ולא דיר-עזים.

ירצה אדם ליד ביתו לשתול משהו, וזו קרקע שישנה במקום ואין היא

רצופה ביהודים. ישנו שם פרוייקט כלכלי שסביבו אפשר לבנות את החיים. אנשים יבנו חיים

במסגרת זו. ירצה אדם לבנות על דונם קרקע בית ולשתול גינת-נוי ובדונם השני לנטוע כמה

עצי-פרי וכמה גפנים - ולהנאתו ולתוספת לביתו - זו הכוונה בדיוק.

מאחר ולא מדובר באזור שהוא צפוף באוכלוסין וודאי לא באוכלוסיה

יהודית, והאזור כולו ריק בכלל - לא ראינו שום סיבה לא ללכת לנושא של הקצאת שני דונם

קרקע, כי לא מדובר מראש ואין בכוונתנו לבנות משקים לאנשים אלה. לא היו להם משקים במקומות

שהיו בהם עד עתה, פרט לחלק מהם שהיה במושב ואם הוא רוצה - גם עתה יכול הוא ללכת למושב

אחר. זה אינו מושב ולא קיבוץ. אבל אני מציע להשתחרר מהמושבים המקובלים של התישבות.

עתה יש מצפים ויש עוד דברים. זה פרוייקט תיירותי שסביבו הולכות להתיישב חמש-עשרה

משפחות.

אני חושב שהבהרת זאת בצורה ברורה ויפה. האם יש שאלה נוספת

בנושא זה? אני רוצה לציין: קבוצה זו של אנשים מוכרת לי, מזמן עבודתם במרחב שלמה

ומהמגעים שקיימתי אתם כגרעין להתישבות. זו קבוצה מאד סולידית וחזקה. אנשים מאד רציניים.

ברור לי לחלוטין שמגמת ברורה והחלטתם נחושה ויש לנו אפשרות לתפוס ^{קרקע} כאן בשביל 15 משפחות

שצריכות להתפנות מסיני (וגם זה צריך להיות בתוך השיקולים שצריכים להכריע, כאשר צריך לקבל

את ההחלטה). תודה רבה.

(ראובן אלוני עוזב את הישיבה).

יב. הקמת ישובים קהילתיים - בעומר ב' ובעומר ג'.

היו"ר א. שדר: אבקש מבצלאל גאבר, יו"ר המועצה המקומית בעומר - להציג את מה

שקוראים אנו כאן עומר ב'. אני רוצה להסביר את הרקע לעניין:

אנו עומדים בפני תופעה מאד חמורה כיום בדרום הר-חברון. זה דומה מאד

למה שקיים באזור השומרון. זו תופעה קיצונית זהה - פנייה רחבת-היקף והתפתחות ללא-תקדים של

אוכלוסיה בדווית מצפון לבאר שבע. היא הגיעה למצב של העדר גבול פיסי גם היום וגם בכל

הסדר מדיני שיהיה בעתיד ולא חשוב איזה הסדר, כי הגבולות יהיו פתוחים וזו התחברות

האוכלוסיה הבדווית של הנגב עם האוכלוסיה הערבית, שאף היא בעיקרה ממוצא בדווי - של דרום הר

חברון ובעצם - מבחינת הרגשת האוכלוסיה היהודית - בהעדר גבול פיסי והפיכות ההגבול לגבול

אתני - ההרגשה שהגבול עובר ליד עומר ובאר-שבע. עלינו להיכנס להתישבות דמוית-פרסה, שתהיה

מאזור נחושה, תרקומיה בצפון לאזור להב, אזור כרמים (קיבוץ חדש שמקימים עתה) על כביש באר-

שבע - דהריה - חברון. ישובים קהילתיים, כפי שמצביעים עתה על נושא עומר ב'.

גוש ישובים חקלאיים ושוב - ישוב קהילתי באזור יתיר ומכאן סגירת הפרסה, - כלפי צפון, דרך

מדבר-יהודה לאזור תקוע. על-ידי פרסה זו - צריך ליצור את החיץ בין האוכלוסיה של דרום הר

-חברון והאוכלוסיה הבדווית שהולכת ומתפתחת ובעצם השטח - כפי שאתם יודעים - הופך לשטח

בינוני אחד.

אנו עדים לתופעה מאד מסוכנת, שהנגב הופך להיות מנותק. הוא הולך

והופך להיות מנותק על-ידי שורה של ריכוזים עירוניים ערביים וזאת אפשר להתחיל באזור של

חורה, לאגיה, רהט - שטח שכולו בנוי.

על רקע זה באה הצעה שאבקש כרגע מבצלאל גאבר להציג אותה בפנינו.

בצלאל גאבר: טוב מאריך - קשה להציג את המצב. אבל ביקשתי להופיע מסיבת הנסיון

שלי במשך עשרים השנים האחרונות באזור באר-שבע. הייתי בין המקימים את

עומר, כאשר היה מושב נפוש והיום מתגוררות בו כאלף משפחות מכל קצוות תבל. חושבים כולם

שאלה אנשים שעזבו את באר-שבע, אך זו אמת קטנה מאד. רוב התושבים שם כיום הם עולים חדשים

מארצות-הירושה שנקלטו במקום וחלקמם היתנה בואו ארצה בתנאי שיגור שם. כ-600 מתוך אלף

המשפחות האלה הן משפחות עולים שהגיעו מקנדה, ארה"ב, רודסיה ודרום-אפריקה וגם בריה"מ

ודרום אמריקה. כל השאר הם אנשים שהגיעו ממקומות שונים מצפון הארץ והמיעוט - מבאר-שבע.

בעיקר בחכניות "בנה-ביתך" האחרונות.

נסיון זה ניתן ליישם היום למעשה, בגללסיבות שונות, בכל מקום שהוא

בתחום של עוד 10-12 ק"מ מעומר, מסיבה פשוטה: אותו זרם של אנשים הזורם

מדי יום ביומו ניתן היום להסיה לשוב נוסף. על כן עלה בדעתי והצגתי זאת בפני אנשים,

שנחב את הזרם הזה ונקים עוד ישוב דוגמת עומר - עם חלקות קטנות - בין חצי דונם לדונם.

בשלב ראשון יסתמך ישוב זה על ישובים אחרים. בשלב מסויים עומר ב' יכולה לסמוך על עומר א'

ועם גידול האוכלוסיה - אפשר לחתקפיצה קדימה.

האזור הזה פרוץ ומי שמתקרב למפה רואה מאות נקודות שחורות של מבנים

שהוקמו במשך חמש עד עשר השנים האחרונות ולפני היחידה מהר חברון לתוך שטחי ישראל.

ישוב כזה יכול לתפוס שטח גדול בתחום שיפוטו ולא במסגרת הישוב עצמו ולעצור את כל האזור,

כמו שהצלחנו עד עתה לעצור את האזור כאן מהתישבות ואפשר לעצוז את ההתישבות הפרועה כיום

- הנכנסת לואדיות ומקומות שאין רואים אותם מהכביש הראשי. אתם רואים את כביש ערד, אבל יש

מצב חמור פי-כמה במקומות שאינם רואים אותם מהכביש הראשי.

יש עוד מספר נקודות שאדגישן כאן: ישוב כזה לא צריך תקציב בכלל.

גם עומר לא הסתייעה בשום תקציב ממשלתי. כי הישוב גדל והוא מקבל אותם דברים שהמוסדות

הרגילים בממשלה מעבירים - בתי-ספר ובני-ילדים - כמו בערים אחרות. אך אין שום צורך להקים

תשתית, ולא להשקיע לירה אחת, כאשר במקביל מתארגן גוף "נח"ל חברון" ובו אלף משפחות ושם

גם כן הרבה משפחות עולים, והגיעו גם מכתבים מארה"ב - בלי שנדע מהיכן הם יודעים על כך,

והם מודעים לכך שהקרקות ללא פיתוח וזה יפותח על ידם.

בקשה יחידה שלשמה באתי הנה, שלא תיעשה ספסרות בקרקע לגבי מתישבים

ראשונים אלה שיעלו לעומר ב'. כלומר - היא תייתן כמו לבדווים בישובים עירוניים כאן או

לחליפין, שיבוא עתה מערך ממשלתי ויאמוד מחיר הקרקע ואנשים ישלמו אותו ולא אחר שהם

בכוחותיהם ובכספם יפתחו את הישוב ואז יאמר המינהל שהשטח שווה מיליון לירות לדונם; כי

יש כאן הזדמנות לפתור חלק מהבעיה שיש להם אמצעים מוגבלים ומחיר הדירות שם יכול לאפשר

להם להקים את הבית על המקום, אמנם קטן, אבל על אדמתם. השיטה של ישיבה על האדמה היא שיטת

תפיסת שטחים. הערבים מתחילים לבנות בית על איזה שטח או גבעה ותופסים דונמים סביב הבית

וכמוהו עושים אחרים.

אנו יכולים לעשות זאת ישוב גדול שימנה, ברבות הימים, מספר תושבים

כמו זה של עומר והעזרה תינתן בדרך אחת - העמדת הקרקע לרשותם. על כן, לא צריכה להינתן להם שום עזרה ממשלתית בתקציבים. העזרה היחידה היא העמדת הקרקע בתנאים נוחים ביותר לרשות המשתכנים.

עוד דבר קטן: לא כך הדבר היום בחמש הערים הבדולות המוקמות והולכות.

שלוש מהן בבניה - ברהט יש יותר מעשרת אלפים נפש. כאן מושקעם במבני-ציבור מיליוני לירות ובכבישים ודרכים ומערכת-ביוב - עשרות מיליוני לירות כל זה מתקציב ממשלתי, שרבים עליו. את כל זה לא צריך להשקיע בעומר, אם תינתן הקרקע לרשותם בתנאים שהיא ניתנת לבדווים או לפי אופן הקרקע כיום. תודה רבה.

היו"ר א. שרון: בקשר לעומר ג' - אינני רואה כאן את ראש המועצה האזורית,

שמעון בני, שצריך להציג בפנינו את הבעיה.

ב. גאבר: הישוב נמצא באזור שמורת טבע ורשות שמורות הטבע שלחה להם מכתב

וביקשה לא להקים את הישוב עד לקיום בירורים נוספים.

היו"ר א. שרון: העקרון כזה: הסברתי את הבעיה הכללית. אני מצביע על כיוון נחושה,

בית-גוברין, אזור להב; כמו שיש תכנית לעומר ב' - שנמצאת ממזרח

לכביש באר-שבע, דהריה, חברון, אזי מצביעים כאן על ישוב דומה לזה שאיתורו המדויק לא

נקבע עדיין בגלל והכוונה ליצור חסימה לפרצה באזור זה.

רענן וייץ: זו אגודה אוטומנית, שמטרתה להבטיח שיהיה מי שישא בעול ההוצאות

המוניציפליות. אבל לא נכנסת לתוך הבעיה היכן מתקיימים וממה

מתקיימים. היא אגודה מוניציפלית ולא יצרנית.

בצלאל גאבר: בדרך כלל לא דרושה עבודה לכולם וכולם מסודרים מבחינה זו. יש שם

תהליך קבלה ומדובר על ה-500 שנתקבלו. 200 מהם מאזור הנגב ו-300

ממקומות שונים - היפה, חדרה, רחובות ועוד - עד אשקלון. אין שם אנשים מעירות-פיתוח,

אלא משפחה אחת או שתיים מערד, אודימונה. הרוב מבאר-שבע, עומ"ר ומרכז הארץ וישנה קבוצה

של 50-60 שאנו אתם בקשר באמצעות מכתבים והם יושבים בארה"ב ומתכוונים לעלות ארצה.

השר א. שרון: האם יש שאלות נוספות לבצלאל גאבר? - אם אין - אנו מודים לך על המפה

שהבאת ותודה רבה על האינפורמציה.

(בצלאל גאבר יוצא מהשיבה).

נמצאים כאן עוד שני אורחים - ^{כפרי} חיים יו"ר המועצה האזורית קישון

וחגי בנימיני, סגן יו"ר המועצה. הם יציגו בפנינו את תכנית הישוב

הקהילתי תימרה.

ג. הקמת יישוב קהילתי - תימרה

השר א. שרון: אנו נמצאים היום כפי שכולנו יודעים, בפעד בתהליך של התחלת פעולה של

אכלוס הגליל על ידי המצפים והישובים המוקמים היום היו אולי כמבצע

הגדול ביותר שבוצע תוך תקופת-זמן קצרה כל כך. הנושא הוצג כבר בפני הועדה.

יש לנו בעיה מיוחדת בעלת דחיפות רבה מאד, באזור הנמצא בין נצרת

לבין טבעון; באזור זה מצפון לכביש טבעון-נהלל, נצרת-מגדל-העמק, הולכת ונבנית אוכלוסייה

ערבית גדולה מאד ומרוכזת וגדולה. בעצם, על גבעות אלה, החולשות על העמק, הולך השטח והופך

לשוב ערבי צפוף.

צריך לציין שהמועצה האזורית קישון, היא מאד פעילה.

המשך הישיבה רשמה ל. דרוקר.

המועצה הזו מאוד פעילה, בתחומים שלה כמועצה אזורית, בנושאים של שמירת האינטרסים היהודיים באזור הזה. המועצה הזו פעילה מאוד גם בטיפול באוכלוסיה הערבית. אינני יודע, אני אינני מכיר איזה שהוא מקום אחר בארץ שיש בו טיפול מסודר בישובים ערביים, כפי שהוא מסודר כאן. אבל עם ידיעה בהחלט ברורה ותחומים ברורים, היכן צריכים להיות ישובים ערביים עם כל התנאים הטובים והנאותים ביותר לקיומם, והיכן הכרחי שתהיה אוכלוסיה יהודית, ואיך לוודא שלא יוצר שם אזור צפוף ורצוף אוכלוסיה.

במסגרת המחשבות האלה בא הרעיון של הקמת הישוב - תימרת. אני הייתי מסתכל על הישוב הזה כעל דגם לחלק גדול מהמצפים העתידיים בגליל. אינני מדבר כרגע על המצפים שנועדו להיות ישובים חקלאיים, קיבוצים או מושבים - כי כאלה יש לנו בודדים. אלא על אותם המצפים שאנו רואים בהם מקומות איכלוס או דרך של איכלוס הגליל. והדגם הזה נראה בעיני כדגם שנרצה להגיע אליו גם במקומות אחרים. ואני מציע שנשמע עכשיו מהחברים את התאור.

מר חגי בנימיני : המועצה האזורית קישון שמקובל לומר

כי היא נמצאת בעמק, מי שמכיר את

הנושא יודע שזה פס צר, שטוח, של כמה עשרות ישובים. כאשר צפונה, כל השטח ברציפות (אני קורא לזה-אוטונומיה ב') (רצוף התיישבות ערבית, בעיקר בדואית, אשר מאורגנת היום. בכל השטח שלנו יש כ-80 אלף חנם שטח מישורי וכ-120 אלף דונם שטח גיבעי. אנו לוחצים היום ומקווים לקבל לרשותנו, עד שפרעם, את כל השטחים, שזה עוד כ-30-40 אלף דונם עם כמה ריכוזי בדואים. אנו

לוחצים על כך משום שאנו חיים בתחושה שהקרקע בוערת תחת הרגליים וצריך לעשות משהו. אנו התחלנו בענין הזה עוד לפני שבמדינה התעוררו לכך בקנה מידה כזה. התחלנו הן בהסדר הבניה של הבדואים ובעיקר בשמירה מפני בניה בלתי חוקית. אנו האזור היחידי כמעט בארץ בו הענין הזה נשלט כמעט במאה אחוז. חשבנו מה אנו צריכים לעשות ויזמנו

שני דברים :

1. הקמת ישוב ליד כביש שפרעם - נצרת, שנקרא היום - יפתחאל. ישוב חקלאי. השגנו ממושבים שהתפנו קרקעות. רכזנו כבר כמה מאות דונם ונשיג יותר. הוצאנו מדי הערבים, מתוך יחסים טובים ופחות טובים, כעוד אלף דונם, ואנחנו מתכוונים להגיע לריכוז של 2,000 דונם אדמה. זה ישוב אחד. הוא נכנס למסגרת המצפורים או ההתיישבות בגליל. ולדעתי זה יהיה הישוב הכמעט יחידי שיהיה בו בסיס קרקעי מתקבל על הדעת ואפילו מים שהישובים יתרמו.
2. הגענו למסקנה שבשביל לעבות את הישוב יש מקום לעלות בתימרת. זה מקום שהישוב תימורים ישב שם פעם. על הרי נצרת, בין ערעה לכפר החורש. בשעתו הושיבו את מושב תימורים שם כדי להתוות את מפת החלוקה. כשדביר ב-1947 על החלוקה הושיבו אותו שם כדי ליצור רצף בין נהלל לכפר החורש. זו היתה אז תקופת מלחמת-השחרור, לא היו די שטחים, וכשהארץ נפתחה והיה ברור שהגליל שלנו, הם ירדו דרומה.

בקצרה, אם מסתכלים על המפה - כאן

נצרת, מגדל - העמק, טבעון. כאן ריכוז הבדואים זרזיר - 4 שבטים. כאן ביר מקסור, שפרעם, איילוט, ראש וומנה ובקעת בית

מר ח. בנימיני

נטופה. אני לא אזכיר את כל השמות. לצערנו יש הרבה שמות - 6-7 שבטים. הם פזורים פה. אנו משתדלים לרכז ולפתח, אבל השטח, ביסודו, לא בידינו. מנהלל לציפורי והסוללים, שטח של 10-12 ק"מ לא מאוכלס. אנו הצענו שגרעין עדי יעלה פה דרומה לפרעם. יפתח-אל נמצא כאן. הוא שולט על אחת הצמתים החשובות ביותר שתהיינה כאן בארץ, זה הכביש שהולך מהסוללים לצומת גולני ויורד למנסורה, ליקנעם, וזה ששולט עליו שולט על אתר אשכול.

גם השטח הזה שאנו מציעים אותו בתימרת, כישוב קהילתי בן 220 משפחות, שהוקם בהמלצה ולחץ של רפול וביוזמתנו, שולט ממש על כל ישובי העמק, על שדה התעופה ועל מתקנים שלא אפרט אותם כאן. זו רמה גבוהה, 250 מטר מעל פני הים ומעל העמק כעוד כ-150 מטר. היא שולטת באופן מוחלט על כל האזור, על כל העמקים, כשיש לה קשר עם כפר החורש, קשר עם הסוללים. זו ממש מין נקודת מפתח שמבחינה איסטרטגית יושבת באופן בלתי רגיל.

עכשיו, אנו מציעים להקים כאן ישוב קהילתי שיכלול את בני האזור שאינם ממשיכים במשק, עובדים ציבור במושבנים שמגוריהם מהווים בעיה, וגם אוכלוסיה אחרת שיש לה עניין או תעסוקה במקום, במקום כזה או אחר. יש פה שטח המיועד למלאכה נקייה.

אנו התחלנו בפעולה. בימים הקרובים ביותר נצטרך לקבל אישור סופי בועדה לבנין+ ערים. אנו הולכים פה לצורת ישוב קהילתי שהוא אגודה שיתופית ויהיה ישוב במסגרת המועצה האזורית. הוא יהנה מהשרותים של המועצה האזורית, בשלב ראשון בוודאי, אבל גם אח"כ. ובמידת הצורך יקים לעצמו, יחד עם המועצה. במידה שהמדינה תעזור, תעזור.

על כל פנים, בכוונתנו להקים ישוב קהילתי שנושא את עצמו, כועד מקומי, מסונף למועצה האזורית, שרוב אנשיו משרתים וקשורים אורגנית לישוב, אבל יהיו בו גם אנשים אחרים. הוא מכוון ל-220 משפחות. הבתים פונים למדרכות, כבישים עוקפים. שטח מגרשים: משלושת - ריבעי עד דונם. בנוי לפי קווי גובה. נוח לתנועה. אי אפשר לומר שאנו לא רוצים את עזרת המדינה, אבל אנו מתכוונים, בכוחות עצמנו, לעשות את הכל, להקים את הכל, לשלם למנהל בכסף ולא שיחנקו את היהודים. ואת ענין זה היינו רוצים לסכם מוקדם - כי התושבים ישקיעו את כספם, וזה לא אנשים עשירים במיוחד.

פתחנו הרשמה בלי שום פרסומת. יש לנו כבר 170 איש שכבר הכניסו סכומים מסויימים. אנחנו בשלבים מתקדמים של מיון. אנו לא פרסמנו כי לא היו לנו אישורים סופיים. גם לא רצינו להביא עלינו את כל העולם, כי אנו יודעים שתהיה לזה דרישה רבה מאוד.

מה שאנו מבקשים כאן, שהישוב הזה יוכר ע"י ועדת השרים כישוב קהילתי העומד בפני עצמו, מסונף כאחד הישובים למועצה האזורית קישון, הגם שהוא לא יהיה חקלאי. הוא זכה לברכתו של רפול, של קניג, של מתאם הפעולות בגליל. כולם גומרים עליו את ההלל ואת הצורך שבו ומי שעלה לשם ראה על מה מדובר. אנשים יש. במצב הנתון אנחנו איננו רוצים כסף, אנחנו מאמינים שהמועצה האזורית תעשה את זה יותר בזול מאשר כל גורם אחר. (תסלחו לי על ההצטנעות). אם כי לגבי מוסדות כמו מרפאה, יש מי שמקים: קופת חולים, מפעל הפיס והמועצה. אם המנהל לבניה כפרית יתן את המינימום שהוא נותן למצפורים - ואני חושב שראוי שיתן...

פרופ' רענן וייץ :

הוא לא נותן למצפורים.

מר ח. בנימיני :

אני מקווה שעוד יבואו ימים טובים

יותר. על כל פנים, בשלב זה אנו

מבקשים אישור לאשר לנו להקים את הישוב כישוב קהילתי, במסגרת

המועצה.

פרופ' ר. וייץ :

חגי, אנחנו מכירים הרבה שנים,

והתלבטנו - מה זה מושב? יש עוד

מתלבטים - מה זה משק מעורב? וכו' וכו'. אני רוצה לשאול

אותך שאלה פשוטה ורצינית מאוד - מה זה ישוב קהילתי?

מר ח. בנימיני :

זה נכון שאין לנו הרבה דגמים כאלו

שאני יכול להצביע עליהם.

פרופ' ר. וייץ :

תאורטית.

אני הולך עם אריק בכך שלא צריך

להסתכל על העבר, אלא על העתיד ולהעז לעשות דברים, אבל לפחות

על בסיס דגם תאורטי שמראה שישוב מסוג מסויים פונקציונאלי.

תגיד לי, מה זה ישוב פרסומים.

מר ח. בנימיני :

היו הרבה פרסומים, גם של שמיר, שניסו

להתוות את העקרונות שסיבם יוקם ישוב

כזה. הם בעצם רואים זאת כמושב מבחינת הארגון, אבל בלי החקלאות.

אנו מנהלים את חיינו ע"י ועד מקומי שהוא גם אגודה שיתופית, שהוא

יכול להקים מפעלים משותפים, אם זה מועדון ואם זה צרכניה ולעשות

פעולות תרבות, פעולות ספורט משותפות, בדיוק כפי שמתנהל מושב.

נכון שאין לו את הסממנים המאחדים של מים וקרקע, אבל גם במושבים זה כבר אין. הם רוצים לנהל את הקהילה כפי שמתנהל מושב. אני אתן דוגמא, אם כי אינני בטוח שאקלע : מושב מכמורת היה מיועד פעם להיות מושב. היום הוא מיושב כישוב, בלי כל הסממנים של קרקע ופרדס, אבל הוא מנהל את חייו כמושב, ואנשים, מבחינת רמת חיים ואיכות חיים מרגישים טוב במקום הזה. יש שיבוא אלו יוצאי קיבוצים, יוצאי מושבים שהתרגלו לחיות במסגרת חיים כזו. נכון שהדבק אולי לא יהיה כמו שישנו במושב או במקום אחר. אבל ינהלו דגם של חיים ציבוריים כמו במושב.

פרופ' ר. וייץ : חגי, טבעון היא שכונה יפה ונעימה.

יש לה כל האטריות שאתה מדבר עליהם, אבל היא לא ישוב קהילתי. יש שם אגודה שהפכה בינתיים לרשות. אני גדלתי במין שכונה כזו - בית הכרם, היו בוני בתים והיתה להם אגודה שיתופית לכל השרותים והיא בנתה וסידרה ובנתה את בית הכרם יפה. ואני סמוך ובטוח כי המועצה האזורית שלכם באמת תהיה מסוגלת לעשות זאת, אולי יותר טוב מאיתנו. כי כשיש לה בן טיפוחים כזה על ידה והיא מכירה כל רגב וכל סלע ומשגיחה על כל קבלן, והיא בעצמה קבלן לעניינים, היא תעשה זאת יותר טוב מהמוסדות המיישבים. בלי לספק. אני שואל אותך האם יש הבדל מהותי בין מה שאתם רוצים להקים לבין טבעון?

השר א. שרון : אני הייתי רוצה להקדים כמה מילים,

ואחרי זה, חגי, יוכל להמשיך.

ראשית כל, טבעון בתחילה היתה אגודה, היום בוודאי רישומה של האגודה לא קיים. אנו כולנו מכירים וכולנו נולדנו וגדלנו פה, אנו יודעים שלכל ישוב יש שלבים של הקמה. הוא צריך לעבור את

השר א. שרון

הוא צריך לעבור את הקשיים הראשונים. הוא צריך לעבור את שלבי הבניה וחברי החברה שלו. את שלבי הטיפול בילדים שלו. כל הדברים שישנם בישוב. לאחר שהוא עובר תקופה מסוימת הוא מתבגר, ואז הוא מתנתק מהמסגרת הזו, כי הוא איננו זקוק למסגרת הזו יותר, ואז הוא הופך להיות ישוב רגיל.

אותו הדין יהיה בשומרון, למשל. היום אתה מוכרח שהישוב יהיה ישוב סגור משום הבעיות הקשות שישנן, בעיות פנימיות, בעיות חברתיות. במשך הזמן, כשהישוב הופך לגדול, חזק, עצמאי, הכל פתוח, זה בעצם הופך להיות ישוב עירוני רגיל.

לכן, לפי דעתי, אם אנחנו רוצים להצליח, צריך בתחילה להתחיל בדרך הזו, כפי שהתחלנו גם בישובים אחרים. כולל בישובים שהפכו במשך השנים לערים או לעיירות בהיקף הרבה יותר רחב.

אבל הייתי רוצה להגיד דבר נוסף, רענן. אנחנו עומדים לקיים באחד הימים הקרובים פגישה של מנהל התכנון, שבה אני רוצה לסכם עוד פעם מה יהיה אופי הישובים שאנחנו בונים היום בגליל. ותימרת, בעצם, הוא אחד מהישובים האלה. אני יכול היום, באופן כללי, לבוא ולומר כי אני רואה בישובים האלה שאנחנו בונים עכשיו, 3 סוגי ישובים: (1) בתחום ההתיישבות הרגילה שאנחנו מכירים - מושב, קיבוץ. בנוי יותר על חקלאות, פחות על חקלאות. יותר על תעשיה, פחות על תעשיה, במתקונת הרגיל. ישוב מסוג זה, בגליל היום, האפשרות שלנו להקים ישובים מצומצמת ביותר. אולי בשוליים, יש פה ושם מקומות שיש קרקע, שיש קצת מים, שאפשר להקים ישובים מהסוג הזה. זה סוג אחד.

הסוג השני הוא ישוב קהילתי, מסוג

זה שהוצג לפנינו. בתחום זה אני רואה ישובים משני סוגים. אני רואה ישובים שהייתי מגדיר אותם כישובים סגורים. אני רוצה, במרכז של כל גוש של מושבים בגליל, להקים ישוב שהוא יהיה מיועד לבנים של אותו ישוב. הם יוכלו לקנות שם חלקת קרקע או לקבל שם מגורש, במחיר זול, במחיר סימלי. לבנות שם את הבית שלהם בקוטת "בנה ביתך", או אם הם זכאי משרד השיכון, בדרך כזו או בדרך אחרת, והם ימשיכו לחיות בקרבת ישובי הוריהם. הם יוכלו לסייע במשקים של ההורים. יוכלו לשלוח את הילדים לבתי הספר בהם הם בעצמם למדו. הם יוכלו, ברבות הימים, כשההורים ביתבגרו, אולי חלק מההורים ירצה לעבור ולהתיישב שם ולהעביר את המשק אליהם. כל האפשרויות פתוחות. והאוכלוסיה הזו שחיה בגליל רוצה לחיות בקרבת משקי ההורים.

אני מדגיש במפורש שחלק מהישובים

יהיו ישובים סגורים, כי אם נעשה את כל הישובים לישובים פתוחים, אני משוכנע שיבואו אנשים מחיפה, אנשים בעלי אמצעים, ירכשו להם שם חלקת קרקע או בית, ולא נצליח לפתור את בעית המגורים לבני הגליל עצמם. כך שיש סוג אחד שהייתי מגדיר אותם: ישובים קהילתיים, ישובים סגורים. אנו נסבם כשנשב עם מינהל התכנון - איזה יהיו כאלה ואיזה אחרים.

יש סוג שני של ישובים פתוחים. בהם

פשוט נבוא ונאמר: תשמעו - הקמנו שם מצפה, יש שם היום דרך, יש מים. אתם רואים שיהודים חיים במקום. אנחנו רוצים במקום הזה להוציא 200 - 300 מגורשים למכרז בשיטת בנה ביתך. לא הייתי הולך בשום אופן על התיישבות צפופה. להפך, הייתי הולך כאן על גישה דרמה להתיישבות הנקוטה בטקטור הערבי בגליל,

התיישבות יותר מפורזת. אנשים יבואו, ירכשו להם מגרשים, יבנו שם את בתיהם.

זו הצורה שבה, פחות או יותר, אני רואה את הישובים. נראה לי שכל אחד מהישובים האלה, הסגורים - במשך כל הזמן, והפתוחים, לפחות בהתחלה, יצטרכו לשאת אופי של אגודה, כפי שהיתה טבעון בתחילה או מקומות אחרים, כפי שציננת מתה, את בית הכרם - שבוודאי רוב האנשים לא יודעים שכך אמנם היו פני הדברים לפני 50 שנה בבית הכרם.

מר ח. ראם : אני רוצה להגיד שיש בכל זאת הבדל בין טבעון למה שאנו רוצים לבנות פה. התקנות של הגוף שכבר הכינונו אותן, הן הרבה יותר חמורות. הן אומרות שאין בעלות מוחלטת של המתיישב על הנחלה. הזכות לשלוט בשטח ניתנת גם לוועד האגודה. פרוש הדבר, שאדם לא יוכל באופן חפשי למכור את נחלתו, אלא יצטרך לקבל לזה אישור של האגודה. לישוב לא יכול להכנס אדם שלא יתקבל כחבר באגודה. בדיוק כמו במושב. זהו ההבדל העיקרי אשר בא לדעתנו למנוע טפספרות בשטחים. וכן למנוע מכך שיהודי שיש לו כסף יבנה לו כאן וילה על מנת שבקיץ יוכל לבוא לחיות פה באקלים טוב. אנחנו נדרוש מכל אדם שיקשור את חייו, ממש, עם המקום הזה. את זאת הבטחנו בתקנון. התקנון שקבענו הוא תקנון חמור מאוד..

כלומר, צורת הארגון של החיים תהיה

כדוגמת ארגון אגודה במושב, אגודה שיתופית במושב. ההבדל היחידי הוא שלא יהיה פה משק חקלאי, אלא כל אחד יתפרנס כפי שהוא מתפרנס ממקצועו שלו. מדובר כאן בעיקר על הבן השני והשלישי, שאנחנו לא יכולים לתת לו נחלה או מגרש במושב, והוא בכל

מר ה. ראם

זאת אומר : אני גדלתי פה, אני רוצה שהילדים שלי ילכו לאותו בית ספר ששם אני גדלתי. יש לנו סוג אנשים שהם קשורים בעבודתם עם המועצה ועם תחנת הנסיונות נוה-יער, שם עובדים הרבה חוקרים ואנשים, ואנחנו צריכים לתת להם מקום מגורים באזור. המחשבה שלנו היא, שהישוב הזה יהיה בנוי על השרותים והאינפרה-סטרוקטורה של האזור, כאשר קופת החולים, ביה"ס ואפילו הצרכנים, בשלב הראשון, תהיה בישוב הקרוב. איך תהיה ההתפתחות בעתיד, לאלהים פתונים. בעוד חמישים שנה ידאגו מי שידאג.

זוהי הקונספציה הראשונית שלנו ולכל מי שבא אנחנו אומרים : אדוני, אתה חייב לקבל על עצמך את הגזרות האלה, אחרת לא תוכל לגור פה. מי שלא מוכן לקבל על עצמו את התנאים האלה לא יכנס למקום.

מר ח. בנימיני :

מה שונה לעומת טבעון. בעולם

הרחב יש מה שקרוי - ניכור באזור

העירוני - בוחרים את ראש העיר פעם בארבע שנים או חמש שנים והוא לא מכיר ולא יודע אותו. אנשים רוצים לנהל את חייהם. פה הכפר יבחר את הנציגים שלו, המתיישב יהיה בועדות מקומיות. איך זה יתנהל בפועל, אינני יכול לערוב. אבל זה מה שהאנשים רוצים.

פרופ' ר. וייץ :

אני רוצה להגיד דבר מה כהקדמה לדעתי.

אני לא אגיד את דעתי על עצם העניין,

אבל איזו הקדמה משלימה אני מוכרח לומר, ברשותך. אנו עוסקים בעניין מאוד חשוב ומאוד קובע ואם לא יהיה לנו בהיר, אנו, שלא מוצון, עשויים לעשות שגיעות חמורות מאוד.

אני שואל את עצמי ואותכם, מדוע זה

עיירות פיתוח, שיש בהן 10-15 אלף נפש, שכן התפתחו כהלכה ולא

נעשו בהן טעויות כמו מעלות, בית שאן, ערד ומגדל העמק שזו עיירה די מטורדת - אנחנו עשינו עכשיו ניתוח באיזו מידה הערים הללו נופלות לנטל על משלם המיסים הכללי ועד איזה מידה בחובות. העמדנו צוות ששאל את עצמו - מה הן התכונות של נקודת ההמראה של עיר. עשינו על זה בדיקה מעמיקה. מסתבר - ואלה לא דברים חדשים, הם ידועים בעולם, שבמידה והקהילה ממגבלת בהטלת מיסים לשם קיום השרותים שהיא נותנת, היא יותר במה במידה היא חייבת להטיל מיסים הרבה יותר גבוהים. אם אין תקנון מיוחד, יש גבול לאפשרות הזו.

עכשיו, אם אנחנו הולכים לקהילות

עוד יותר קטנות, כדוגמת מגדל העמק, (הגם שיש בה אוכלוסיה די גדולה בהתחשב עם המיקום שלה - למעלה מ-10 אלפים נפש), היא בכל זאת נטל כבד על אוצר המדינה. עד עכשיו לא הרגשנו בזה כי היה לנו די קל לנהל את הדברים. אבל אנו בתחילת תקופה חדשה, שהתחילה רק עכשיו, שתהיה הרבה יותר חמורה, ונרגיש את זה היטב. לא רק אצלנו קיימת תופעה זו אלא בכל העולם, אפילו באירופה העשירה, בארצות כמו וייץ דנמרק, כמו שבדיה וגרמניה המערבית.

על כן, ברגע שהקהילה נעשית קטנה יותר, ואני מאוד בעד האופי שלה כי יש לה אטרובוטים חברתיים, קהילתיים, ערכיים ממדרגה ראשונה, היא חייבת למצוא דרך שונה לממן את השרותים שלה ממקומות אחרים, בשל קטנותה.

דרך המועצה האזורית.

מר ח. בנימיני :

לברוך, רק משפט אחד - אנחנו משלמים

מר ח. ראם :

באזור שלנו לישובים 3,200 לירות

מיסים מוניציפאליים בחודש, ובגלל זה אנחנו מתקיימים.

פרופ' ר. וייץ :

ברגע שאין לקהילה שותפות באמצעי
הפרנסה, כלומר, היא לא אגודה
יצרנית, היא רק אגודה צרכנית מונציפאלית, באותו רגע יש תחום
שמעליו אי אפשר לעבור בגביית המיסים. וזהו ההבדל המהותי
בין המושב, הקיבוץ והישוב הקהילתי ואחרים. זה לא ממה הם
מתפרנסים - מחקלאות או מתעשיה. זה לא קשור גם באופי המתיישבים,
האם הישובי הוא הומוגני, או ישוב של בניס, אלא זה קשור באופי
האגודה. אם האגודה איננה שותפה בפרנסה של הפרט כמו בקיבוץ
או במושב, אין לה כל אפשרות לכסות את אחזקתה ברמה הנאותה.
כל אפשרות. וההבדל בין המושב לבין ישוב קהילתי, לפי הדגמים
שהמחלקה להתיישבות יצרה, הם עדיין לא קיימים. היתה ועדה
גדולה שעבדה הרבה זמן, שניסתה למצוא דגם חדש של ישוב קואופרטיבי
יצרני, שהוא איננו מושב, שאיננו מתפרנס על החקלאות. אבל הוא
גם לא שכונה. כי שכונה יש לה אופי שאם היא לא גדלה למינימום,
היא לא מחזיקה מעמד.

אז אם בא אריק שרון ואומר :

רענן, יש שלבי צמיחה, בהתחלה הם יהיו בגודל כזה ואנו רוצים
בטווח מסויים להגיע לגודל מסויים.

מר י. שפירא :

תסביר לי מה זה שונה ממרכז אזורי.
מה ההבדל בין מה שהם מציעים לבין
מרכז אזורי שהקמת עשרות כאלו במקומות אחרים? בזה שהם לא לוקחים
כסף מהממשלה.

פרופ' רענן וייץ:

מרכז אזורי הינו נשוא על גבי
הקואופרטיב של הקואופרטיבים, שיכול
לכסות את ההוצאות שלו בזה שהוא מכניס יד לכיס של הפרט ולא שואל
אותו. ואם אין לו אפשרות לעשות זאת, הוא איננו מרכז אזורי.

הוא פסאודו מרכז אזורי ודינו קשה ביותר. אדוני היו"ר, ישוב כגון זה שהוא נקרא ישוב קהילתי, מבלי שהוא ישוב קהילתי, אינו יכול להתקיים כישוב קהילתי. אם אין לו התקנון של האגודה היצרנית שהיא שותפה לכל חבר וחבר. אם תביאו תקנון כזה, אז אני יכול לומר לכם שמתקבל על דעתי שישוב קהילתי בין 210 - 300 משפחות הוא ישוב שיכול לקיים את עצמו. אבל בתנאי שהוא ישוב קהילתי. ולא לזה אתם מתכוונים.

אבל אם אתם מתכוונים לזה כגרעין. אם זה גרעין של יוזמים של 200 משפחות, אבל יש תכנית ואפשרות להגיע לעיר, זה אחרת. ואז אני אומר לחברי כאן, שאני מעריך ואוהב אותם, ויש לנו יחסים טובים הרבה שנים - ריבוננו של עולם, יש עיר פיתוח באזור, שהיא נאבקת על קיומה. ממש. היא עולה לעם המון כסף, עד היום הזה, והיא תעלה עוד הרבה זמן. והיא לא תוכל להתפתח כי עכשיו האוצר מקצץ תקציביה והוא מוכרח לקצץ. (וכל ערי הפיתוח ירגישו את זה בשנים הקרובות, עד זוב דם, על באמת). אז אני לא מבין את זה, אנחנו לא יודעים מה לעשות במגדל העמק. כי אם מגדל העמק לא תגדל ולא יהיה בה האלמנט הזה היוזם, אוי ואבוי. זו תהיה מפלה נוראית שאנחנו כולנו נאכל אותה. אז אם מישו מקים ישוב כפרי - וישוב כפרי זה לא ישוב קלאי אלא ישוב קואופרטיבי, שהקואופרציה מחייבת אותו לא רק מבחינת איזה חבר נכנס, אלא גם מבחינת תעסוקת החבר ואיזה חלק מפרנסתו הציבור לוקח כדי לקיים את השרותים שלו. אז אם אתם הולכים לדבר כזה, בסדר. אבל להקים דבר כפי שאתם מציעים ליד מגדל העמק, כשמגדל העמק עצמה נלחמת על קיומה, מי יכול להצדיק את הדבר הזה? אני שואל אותכם במלא האחירות. אינני עושה זאת משום שאני מתנגד. להפך. זוהי השאלה שלי - מה זה

פרופ' ר. וייץ

ישוב קהילתי? האם זה יהיה ישוב - שאי פעם יעמוד ברשות עצמו ולא יפול ולא יהיה תפיל לעולם ועד על העם הזה, שלא יכול לשאת יותר דברים כאלה.

השר א. שרון :

לפני שחיים או חגי יתייחסו, אני

רוצה לומר מילה : אני מכיר את

הטענה. אני שמעתי את טענותיהם של ראשי הערים בגליל בנושא הזה. אני עוד לא נפגשתי עם ראשי הערים בנגב, אני יודע שגם הם מתארגנים לביקור אצלי ואני אשמח לשוחח איתם. אני רוצה לומר דבר אחד בהקשר לנושא של שליטה בשטחי ארץ ישראל. אנחנו מדברים עכשיו על שטח שאין לגביו מחלוקת אידיאולוגית ויש לגביו הסכמה מלאה.

הבעיה בגליל איננה בעיה דמוגרפית.

הבעיה הדמוגרפית היא אולי חשובה, בכל ארץ ישראל היא חשובה, אבל היא איננה הבעיה בגליל. שם, לפי דעתי, אם רוצים להגדיל מבחינה דמוגרפית את האוכלוסיה בגליל, הנוח ביותר זה להפוך את מעלות לעיר בת 50 אלף נפש. את כרמיאל לעיר בת 50 אלף נפש, וע"י זה לאזן את מצבנו, מבחינה דמוגרפית, מול האוכלוסיה הערבית שהולכת וגדלה. יש רק דבר אחד : אנחנו נשב במעלות ונשב בכרמיאל, אבל הגליל לא יהיה בידינו. בשום פנים ואופן. וכדי שהגליל יהיה בידינו, לא יעזור, ואפילו אם הדבר הזה נראה לכאורה פגיעה בישובים הקיימים היום, לפי דעתי, את הגישה הזו מוכרחים לגנוז, אפילו מסיבות לאומיות. לפי דעתי, אנחנו יכולים להביא היום מאות משפחות מתושבי הקריות וחיפה, שיגורו, נאמר ליד ציפורי. היום מציפורי לנסוע לחיפה זה חצי שעה, זה כמו לנסוע היום מאזור כפר סבא לאזור תל-אביב. הם יגורו שם בבניה מפורזת ויוודאו שהשטח הזה ישאר בידיים יהודיות, אחרת השטח הזה יאבד לנו. ועובדה היא, שאם לאנשים האלה תציע היום

את אותו הדבר במגדל העמק, הם לא ירצו לעבור לשם. ואם תציע להם אותה הצעה או הצעה מפתה ביותר במעלות, הם לא ירצו לעבור לשם. ויש יתרונות לערים האלה, ויש אנשים שעוברים לשם, אבל אם אתה רוצה לעשות, בפעם אחת, תוך מספר שנים, מבצע שבו מאות או אלפי משפחות יהודיות יעברו לגור במפוזר - ואני בכוונה מדגיש - במפוזר - בגליל, זוהי הדרך היחידה. אני יכול להוסיף שטח קרקע למגדל העמק. אבל אני רוצה שיהיה דבר אחד ברור, באזור תימורים, ובאזור שבין תימורים ליפתחאל, במקום הזה תהיה אוכלוסיה עירונית צפופה, שטח עירוני ערבי צפוף, בית ליד בית, במשך הזמן.

כמו כן, ישנה תופעה, בדרך כלל, אצלנו - למקומות שחיים ערבים יהודים אינם נכנסים. היום, המבצע שאנו עושים בגליל, הפך את הקערה על פיה. פתאום מופיעים יהודים במקומות שיהודים לא היו. פתאום, בכל מקום רואים יהודים. ערבי מדיר חנה שקם בבוקר, רואה יהודים מצפון, רואה יהודים מדרום. ערבי שקם בערבה, רואה שבונים לא מלמעלה ויהודים נוסעים שם. וערבי שמתעורר היום בסחנין, רואה שחיים יהודים מסביב - זו מהפכה שלא היתה דוגמתה. אנחנו היינו יכולים ליצור את התנאים הטובים ביותר, ואפילו אם היינו מצליחים את היהודים לבוא למעלות, זה לא היה קורה. הדבר הזה לא היה קורה.

לכן, לפי דעתי, אנחנו מוכרחים, במשך תקופה מסויימת, עד שנתגבר על הבעיה ועד שבאמת יהודים יחיו בכל מקום, ללכת לדברים שהם שונים ממה שעשינו קודם. מבחינתי, כמו שיהודים חיים היום בטבעון, הם יכולים להיות ליד ציפורי או במקומות אחרים ולנסוע לעבודה באזור התעשיה במפרץ חיפה. אינני רואה בזה שום פגם. אני רוצה שיהודי יחיה

השר א. שרון

שם. שילדים יהודיים יסתובבו שם. שיכירו את השטח. שיהיה שם כביש. שיהיו שם מים, חשמל, טלפון. זה מה שאני צריך. אחרת נחנק ע"י האוכלוסיה הערבית. לכן, לפי דעתי, צריך לגלות בנושא הזה מעט יותר פתיחות ולא לנסות ללכת בדיוק בהתאם למה שחשבנו קודם. אבל אני מציע שחיים ראם או חגי יענו.

מר מ. דרובלס : אני מקבל בברכה, בכלל, הקמת ישובים,

ובעיקר כשזה בה ביוזמה עם מימון

של המתישבים והתושבים בעצמם. בתקופה שלנו שאנחנו חיים בה, שאין לנו מספיק משאבים להקים התיישבות ולעשות את הכל מה שיש צורך לעשות, יש לברך על כך. זאת ועוד, שבאים לשם יהודים וזה מופיע על מפת ההתיישבות כמקום שיש צורך להקים בו ישובים בצורה חיונית, וזה יכול להיות עיר ורדים, או תימרת או עומר. בכל המקומות האלה, היכן שבין כך היינו צריכים להקים ישובים, אם באים יהודים ואומרים שיקימו אותם מכספם הם, תבוא עליהם הברכה.

אבל יש לי פה שאלה - אם יהודים

משקיעים מכספם. הם לא מבקשים דבר מהמדינה רק אישור על הקרקע. עד כמה ששמעתי, בחקנון שלכם יש סעיף של ניר שיתופי, ואם הדבר הזה הוא נכון, למה יש לחייב אדם שעומד בתנאי ועדת קבלה ומשקיע מהונו, לקבל על עצמו דווקא את הסעיף של ניר שיתופי. האם באיזה שהוא מקום הדבר הזה אינו נוגד את חופש הפרט? כי בתוך ההתיישבות הציבורית שיש לנו, זה מקובל, כי זה כספי ציבור ויש צורך שלמישהו תהיה השליטה על כך, אבל כאן הרי זה הכל יוזמה פרטית.

מר ח. ראם :

קודם כל, לרענן וייץ, בנוגע לשליטה

בכיס משלם המיסים. ובכן, באזור

שלנו, השליטה היא מלאה, כי גם מבחינת החוק, כל ועד מקומי

שמטיל מיסים, מחליט על המיסים כל שנה, המועצה האזורית

מאשרת את המיסים והמיסים הם חוקיים. ואיך בית שערים ואיך

נהלל עם 100 - 150 משפחות מתקיימים, עם בריכת שחיה, עם בית

עם, עם חינוך? כי אנו משלמים בעד זה. וכל תושב, לא בעל

משק, שיש לו בית בבית שערים, היום, בשנת התקציב השוטפת, משלם

3,200 לירות מיסים בכל חודש. והמיסים הללו תקפים. למרות

שיש ערעורים - תושבי שדה יעקב באו אלי בצעקות - למה אתם גוזלים

אותנו, למה צריך לשלם כל כך הרבה כסף? אמרתי להם: רבותי,

אתם רוצים לחיות פה? אתם רוצים את צורת החיים הזו? זה עולה

כך. החינוך, בנוסף למה שהממשלה משלמת, כל תלמיד בתיכון * עולה

לנו לפחות 20 אלף לירות, ואנחנו משלמים את זה משום שצורת

ההתיישבות שלנו וצורת החיים שלנו היא בשבילנו דת. אנחנו יהודים

דתיים. אנחנו מאמינים בזאת. בגלל זה ארגנו בצורה כזו

את הישוב הזה. הם יקיימו רמת חיים ורמת שירותים לפי מה שהם

ישלמו. זה ההבדל בין מגדל העמק לבין הישוב הזה. כי מה

היה במגדל העמק? במגדל העמק משרד השיכון, ויבורך על זאת, בנה,

עשה כבישים, והביא חשמל, וחילק פרצלציות ואמר ליהודי: בוא

תבנה את ביתך כאן. והיהודי עונה לו: אני לא רוצה את הטובות

שלך. אנחנו אומרים ליהודי: אתה תשלם למנהל מקרקעי ישראל

לפי הערכת השמאי. אתה תשלם לנו 120 אלף לירות הוצאות פיתוח -

כביש וחשמל. אח"כ, תקבל בעד זה מגרש ותבנה לך את הבית. והיהודים

רצים לזה.. תתפלאו, אבל היהודים רצים לזה. אנחנו לא עשינו לזה

שום פרסום ובכל זאת אנחנו מוצפים פניות מכל מיני צדדים.

לפני כן רשמה ל. דרוקר.
מכאן - מיתקה יפה

המשך דברי כפרי:

לא עשינו לזה שום פרסום ובכל זאת - אנו מוצפים בפניות מכל מיני

צדדים. על כן, אנו איננו יכולים לעשות זאת. לו היתה לנו אפשרות לתת לאנשים במקום פרנסה ואמצעי-ייצור ויכולים היינו לומר להם: רבותי, תקיימו עצמכם במקום ותחיו חיים משותפים - ודאי היינו עושים זאת.

המועצה האזורית מקבלת אחריות על הישוב וכל פרט בו ולא מבקשת

רענן וייץ:

מהמדינה שום השתתפות?

לא מבקשים שום דבר בענין זה.

מר כפרי:

יש להם משכורת פחות משיש למורה ואני היום תושב ביה-שערים ומשלם

את הסכום של 3200 לירות בכל חודש, כי אני רוצה לחיות שם.

יש מפעל העוזר לך לשלם זאת וזה שונה בין ישוב כפרי ולא-כפרי.

רענן וייץ:

אני מבין שאתה מצהיר הצהרה ברורה והיא תירשם, שאתם לוקחים עליכם

לפתח את המקום באיניציאטיבה שלכם ומקבלים על עצמכם מלוא האחריות על הנעשה שם.

וזו התשובה לשאלה שנשאלה - מדוע זה ישוב שיתופי. כי אם אנו רוצים

מר כפרי:

שתהיה לנו שליטה בדבר זה - מוכרחים לקבוע שיהיה זה קשור ב"ניר

שיתופי", שיהיה מעורב בזה,

את שאלותי סיימתי והענינים ברורים,

רענן וייץ:

והנציג שלהם יהיה המועצה האזורית ואיננו רוצים שיקום ישוב ויתארגן

מר כפרי:

בו רוב של ששים אחוז ויחליט החלטות.

מי צריך לקיים את התקנון?

מר פרידמן:

ברננו עם היועץ המשפטי ויש הסכם בין "ניר שיתופית" ובינינו, שהנציג

מר כפרי:

יהיה המועצה האזורית וזה יתן את השליטה, כך שמחר לא יקום מישהו

לעשות מזה ישוב חפשי, על ידי שינוי התקנון.

זה לא יפגע במגדל העמק?

חיים ראם:

המרחק משם 3.5 ק"מ. זה בצד מערב, צפונית למגדל העמק.

הגי בנימיני:

היו"ר א. שרון:

יכול להיות שזה קרוב למגדל העמק. אבל זו אינה מגדל-העמק. מכאן

אתה משקיף צפונה אל אזור ערבי שהולך ונבנה, צפוף אוכלוסין וממנו

ישנה תצפית לכיוון יפתח, שזה מושב חדש ולכיוון סוללים, ציפורי, וזה חלק ממערכת שלמה

- שאינה נוגעת למגדל-העמק. כבוד מגדל-העמק במקומו והיא מתפתחת בצורה יפה מאד וצופה

לעמק, ותימרת צופה לגליל התחתון, שזה המקום הפרובלמטי ביותר שקיים כיום.

ה. בנימיני: אנו יודעים שאנו נותנים לישוב הקהילתי את הכלים לנהל את החיים

ודואגים שתהיה עבודה במקום, אם אפשרי הדבר. אבל אנו נותנים להם

כלים לנהל חיהם בעזרתנו - כיצד שמבינים הם את הדבר.

לענין מגדל-העמק: רבותי, זה לא יפה ונחמד, אבל אנשי נהלל לא

התישבו שם ואם היה אחד שהתיישב שם - הוא עזב ויהודים אלה הם קציני-צבא וטייסים ורופאים

מלפולה, ואם לא לשם - הם ילכו לרעננה. בצורה זו - הם עשויים לשבת עם עוד 200 משפחות

על הרכס שחולש על העמק. על יד כך ניצור שליטה בשטח ונגד ל את האוכלוסיה שם, ונרבה מספר

היהודים בגליל.

מיתה נוספת אחת: אם רוצים לתת כלי ליהודים ושליטה בשטח -

ידוע שהערבים קונים בנצרת בתים ובשום אגודה שיתופית אינך יכול לכתוב, שלא תקבל ערבים

לאגודה. כאן כתוב ש"ניר שיתופית" נמצאת בועדת-קבלה, ואז לא יוכלו הערבים לקנות שם

בתים. בדווים - לא יוכלו להיות בזה. על ידי צורה זו של שיתוף "ניר שיתופית" בזה נדאג

לכך ועל-ידי הרכב ועדת הקבלה והמסירה שאינה חפשיית לכל חבר - נדאג שלא יהיו בזה ערבים.

מגדל-העמק - זה כמו בית הכרם ליד ירושלים. האם בית-

הכרם החלישה את ירושלים? - היא התחברה אליה. ישוב זה מתחבר למגדל-העמק. הילדים ילכו

ללמוד שם בבית ספר ובית ספר תיכון והמרכז יקום כאן ולא בחיפה. זה מתחבר יחד כמו בית-

הכרם לירושלים.

זו שכונה עירונית בעלת אופי מיוחד.

רענן וייץ:

הלוואי ונגיע ליום שיהיו שם 600 משפחות.

ה. בנימיני:

השר א. שרון:

אומרים שזה קרוב מאוד למגדל-העמק. אבל זה שטח אחר. מגדל-העמק צופה לעמק יזרעאל ותימרה - לביוון בקעת בית-נטופה והסוללים ומביטה לציפורי.

רענן וייץ:

אינני מפהית בחשיבות הישוב היהודי שם. זה מקובל על כולנו, אלא שזה צריך להחזיק עצמו ולקיים עצמו.

היו"ר השר א. שרון: אני מודה לכם, ולהתראות.

(ה"ה בנימיני וכרמי יוצאים את הישיבה)

- - -

הדיוןהיו"ר א. שרון:

רבותי, שמענו את שלושת החברים או ארבעת החברים שתיארו את שלושת המקומות הללו. כל דבר ומקומו, כל דבר ובנייתו. זה אינו מסוג הישובים הרגילים שהיינו רגילים להם. אמליץ לוועדה לקבל הצעות אלה ולאשרן. אני רוצה לשמוע עתה עמדותיכם.

יוסי מרגלית: אני סבור שוועדת השרים לענייני התישבות, יש בפניה בעיה מנקודת-ראות אחת: אנו יושבים בוועדות שרים שונות. כל ועדת-שרים מייצגת אינטרס מסוים, או כוונה מסוימת או ראייה מסוימת. אנו יושבים גם בוועדת שרים לענייני פיתוח ויודעים את העמדות של ועדה זו. כל החלטה חיובית שתתקבל כאן - היא מעין מכה קשה לוועדת השרים לערי פיתוח, אם לא מכה-מוות (ואיני רוצה להתבטא בצורה דרסטית).

אני זוכר את הדוגמא האחרונה של נסיון להקים עיר-מדע בגליל וזוכר את קפיצת חברי הוועדה וההתנגדות החריפה של ראשי ערי הפיתוח לתכנית זו.

לכל, זה נסיון ועלינו לדעת זאת. בא סוג אוכלוסין של מדינת-ישראל

ואומר: לזה הולך אני, לדבר אחד מסויים זה הולך אני ואם לא זה - לא אלך לשום דבר אחר. ואז צריכה להחליט הממשלה או ועדה מטעמה אם היא זונחת וכך זה הוצג לפחות על ידי לובי לא-מבוטל של שרים וערי פיתוח - אם היא זונחת את ההתישבות העירונית, הישובים העירוניים הקיימים ועוברת לדגם התישבות חדש, או שהיא מתחשבת בו.

היו"ר א. שרון:

מדוע זה לא ילך - זה ליד זה?

יוסי מרגלית:

יש כאן ניגוד אינטרסים. ראשי ערי פיתוח טוענים בחוקף רב:

מי רוצה לצאת? - רוצה לצאת האוכלוסיה שאינה מסתפקת בבלוקים או שיכונים

כפי שזה מוגדר בז'רגון רגיל. היום מתחילה להיווצר איחות-חיים מסוג זה. התכניות של

"בנה-ביתך" בערי-פיתוח קורמות עור וגידים ומתפתחות והולכות.

בערד - כל התכניות של "בנה-ביתך" עוברות לשיטה זו וקשה

כבר להשיג שם קרקע. כרמיאל - זו דוגמא שניה.

היו"ר א. שרון:

בחורה מתפתח ישוב ערבי של אלפי נפשות. ישוב זה נוגע כבר באוכלוסיה

הערבית של דרום-הר-הברון. הגבול באופן מעשי יעבור בסביבות באר-שבע

- ליד עומר. נניח שאוסיף עוד עשרת אלפים יהודים לדימונה או ערד, ואני רוצה שיחיו שם.

כיצד אסגור פירצה זו? כיצד אכניס טריז זה בין הבדווים של הנגב לערביי-דרום-הר-הברון?

אין אצור ליהודי בבאר-שבע את ההרגשה, שהגבול אינו קילומטר אחד מביתו ליד מצבת הטיבת

הנגב? אם במרחק כמה קילומטרים פנימה - צפונה, יחיו אלף משפחות יהודיות, נוסף לבתי ספר

ולעבודה - כך ייווצר ויישמר הדבר. אחרת הגבול יעבור לגבולות באר-שבע.

על כן, אי-אפשר להסתכל על זה רק דרך המבט של התפתחות ערי-הפיתוח,

אלא צריך לראות זאת מול הסכנות שיכולות להיות בעוד עשר או שלושים או חמשים שנה.

נעמוד בפני העובדה של אוכלוסיה ערבית צפופה מחברון עד באר-שבע, בלי מאחז לרגל יהודית

באמצע.

יוסי מרגלית:

ישנה התישבות שמוגדרת כהתישבות מסורתית - מושב וקיבוץ.

היו"ר א. שרון:

אין לנו כבר מים ואמצעי-ייצור, אין מה לתת עוד. יש

מינימום במקומות הכרחיים וגם כאן משבצים אחדים כאלה. לפי דעתי

יעברו שנים עד שנגיע למה שנקרא חקלאות של הדור הבא, שאפשר יהיה ללכת על הרבה פחות מים

וקרקע. לא הגענו לזה עדיין. היום, בצורת ההתישבות הנוכחית, אפשרות להקים התישבות

חקלאית רגילה, במושבים רגילים שלנו, מעבר למקומות ההכרחיים, שזה חבל בשור, דרום הערבה,

נאות הכר, נחושה, אמציה, שזה בקעת הירדן, שמוכרחים להשלים כעשרה ישובים, כדי ליצור

חשתית מתאימה לקיום והתפתחות אזור זה - זה עצמו בעצם מהווה מה שיכולים אנו לעשות

בשנים הקרובות. השאלה איך תסגור זאת בינתיים?

יוסי מרגלית: ישנו דגם יסודי של ישוב כזה לצורך תפיסת שטח, והאוכלוסיה צריכה

להיות במסגרת כזאת שתוכל להתקיים. יכול להיות שצריך לתת לכך

תשובה על ידי מפעל יצרן במקום ולא דוקא חקלאות. אבל כאשר הולכים להקים ישוב בסדר גודל

של אלף משפחות - ישוב קהילתי, זה אומר הקמת עיר נוספת על הערים שאתן מתמודדים אנו כיום.

האם יודעים אנו, שמשמעות החלטתנו זה חוסר אפשרות תקציבית לטפל

בהם בשלב הבא? כל מה שנרצה לעשות בישוב מסוג זה, תוך ^{הכרחנו} שהמדינה לא תשתתף בתקציבה -

מזכיר את המצב בעומר. גם בעומר במשך שנים רבות הושקע הרבה מאד הון ממשלתי. גם כיום

זה כך.

עלינו לדעת שכל החלטה מסוג זה - יש לה משמעות תקציבית לגבי תקציב

המדינה. נציג האוצר איננו כאן. אני מתאר לימה היה אומר, אילו היה נוכח כאן.

אך כאשר אני מנסה לראות, כמייצג שני נושאים כרגע - 1. התקציב של

משרד הבינוי והשיכון, או יכולתי לחלק את העוגה שלו בצורה שונה; העלאת המשמעות - מה

קורה בערי הפיתוח - איננו יכולים להסכים להקמת הדבר הזה. צריך לחפש פתרון אחר.

לא אומר שלא צריך לסתום את החורים. אבל לעשות זאת על-ידי הקמת ישוב

עירוני נוסף - משמעות הדבר - ישוב עירוני.

היו"ר א. שרון: עומר - זה ישוב עירוני? מה זה מפריע לך שתהיה עוד שכונה כזאת?

היא תהיה על הגבול, ליד משטרת ראועה, כפי שהיתה שם. היא תמנע התחברות

אוכלוסיה בדוויית לערבית בדרום הר-חברון. מה רע בזה?!

יוסי מרגלית: אילו היתה החלטה שהיתה אומרת שתבוא יזמה חרבתית ולצד החברתי משמעות

בלתי-רגילה, אם גם תהיה החלטה על יזמה פרטית, ללא השקעות המדינה לכלל -

היו"ר א. שרון: לגבי עומר ב' - לא מדובר כאן בשום השקעה ממשלתית ובשום דבר כזה,

פרט להעמדת הקרקע לרשות המתישבים. זה שצריך להעביר קו-חשמל עד קצה

המקום - זה בטוח וכן לגבי קו-מים. אבל אינך צריך להחזיק את הישוב. האנשים יוכלו להחזיק

את עצמם.

יוסי מרגלית:

אני מכיר זאת היום. יצטרכו להחזיק אותם. הכל רצוף בכוונות טובות. אבל

את המציאות היום-יומית אנו מכירים בישובים מסוג זה. הוקמה עיר

הורדים, שלגביה נתקבלה החלטה מפורשת, שלא תהיינה שם השקעות מדינה. אבל מעבר לזה -

יש התחייבות להביא השקעות, לפתח את השטח ולתת להם סיוע. לכן, אני פשוט צופה כאן את העתיד.

אורי בר-און:

ואם ילכו לכרמיאל - לא תתן להם סיוע?

יוסי מרגלית:

אני שולל הקמת ישובים מסוג זה. אשר למפוני סנטה קטרינה - מדוע לא

יקצו להם זאת ללא אישור ועדת השרים? זה הסכם ישיר עם קבוצה זו, ולא

צריך להביא זאת לוועדת שרים.

היו"ר א. שרון:

כי עד היום כל ישוב מועלה בפני ועדת השרים. אתה יכול לומר שזה יציר-

ביניים ולא קיים עד היום, דבר כזה, שיבו לא יובא לאישור ועדת שרים

מצד זה או זה של הגבול. חשבתי שמן הדין להביא זאת הנה, ולא שיום אחד חברי הוועדה ישמעו

על כך.

רענן וייץ:

אפשר לומר שזה לא להחלטתנו.

היו"ר א. שרון:

אתה מתנגד לכל השלושה?

יוסי מרגלית:

כן. זה פרוייקט תיירותי. זה מפעל עסקי לכל דבר ולא התישבות.

מתי דרובלס:

אפילו משפחה אחת מאלה - אם לא תלך לכרמיאל או לעומר - היא לא

תלך לאחת מעיירות הפיתוח האחרות, אלא תמשיך לשבת במקומות אחרים.

ב. עלינו לשנות את הקונצפציות שלנו. אם רוצים יהודים ומוכנים להשקיע

מכספם ולבנות להם ישוב - אין דבר זה צריך להיות פסול, אלא להיפך - תבוא עליהם ברכה.

אנו באים למקומות אחרים, שהם לא הרבה יותר חשובים, ומשקיעים משאבים לאומיים רבים מאד שם.

אינני בטוח אם בכל המקרים יהודים אלה מוכנים להיות מתישבים ולשבת ואז זה עולה לאומה

פי ארבע או שלוש.

אם לשני מקומות אלה - תימרה ועומר - מבחינה לאומית יש חשיבות רבה

מאד לסתום את שתי הפרצות ומה עוד - שלא צריך משאבים להשקיע בהם - מה רע בכך?

ש. רביב:

מי ישקיע עשרים מיליון למפעל-מים בשביל עומר ב'?

מ. דרובלס:

בין כה וכה צריך להשקיע בתשתית, אבל רוב התשתית או ההשקעה

תהיה מכספי האנשים, ביזמה פרטית ושתכוא עליהם ברכה ולא נמשיך להרגיל

אותם שעל המדינה לתת הכל.

בקשר לעמק-האלה: אינני יודע אם אנו איננו מטעים קצת את היהודים

האלה, ואם צריך לאשר להם זאת כישוב. כי חמש-עשרה משפחות - זה לא ישוב.

אם יש להם רק את כספי הפיצויים - יש בידיהם סכום של ששים או שבעים מיליון לירות. זה לא יספיק להם, אלא בקושי להקים את המחנה ולא ישאר להם סכום של אגורה אחת לאמצעי ייצור למפעל התיירות. תנאי תמ"מ, עד כמה שידוע לי, לאזור פיתוח ב' - שזה האזור - מאפשרים 50% בלבד, ותנאי הצמדה.

במידה והם בדקו זאת מבחינה כלכלית והם קבוצה והולכים יחד - לא הייתי

רוצה להיות שותף לזה, כי זו הסתבכות, כי לא יוכלו להתמודד ולממן זאת. על כן,

ניתן להמליץ לתת להם את הקרקע ויקימו את המבנים שלהם. אבל כישוב מוניציפלי וחי, כישוב - זה לא יכול להיות, אלא יהיו סביב מפעל זה מספר משפחות מסויימים.

יחד עם זאת - צריך לבדוק את הימון הכספי.

בקשר לעומר ב': אני מחייב זאת וצריך ללכת בכיוון זה, כי זו הצעה טובה.

בקשר לתזמרה : אני מחייב זאת. אינני יודע אם ועדה זו יכולה להיכנס

לכל החקנון. אבל אני מעלה את השאלה בקשר ליהודים שמסקיעים מכספם ואותו יהודי עובר את

כל תנאי הקבלה ועומד בהם והוא מגשים זאת בגיבוי ממלכתי, ושיקבל עליו משהו, שאינו חבר בזה, אינו מאמין בו, וזה נוגד את חופש הפרט באופן ישיר על ידי כך שאדם מצטרף לאגודה מסויימת וכופים עליו לקבל שיתופו של "ניר שיתופית" שזה לבדו שווה יותר מכל חברי הועדה האחרים.

היו"ר א. שרון: אבל יהיו גם ישובים ממין אחר. היום אני יכול כבר לומר לך, שליד מורשת

יש מורשת ב' בין הכפר עיבלין לבין קבול. במידה ונכוון אותו

לקריות, לכביש שפרעם - זה עשר דקות ממפרץ חיפה; שם עומדים אנו להוציא 400 מגרשים למכירת של "בנה-ביתך". תשפל בהם המועצה האזורית, כי יש להם ענין בישיבתם שם. וזאת, כמו

א. שרון:

שמועצה אחרת מטפלת ביישוב הרוסים - תל-אל. היא אוספת את הילדים שלהם ומחלקת את הדואר שם כמו במועצות אזוריות. אם הם לא ירצו להיכנס לישוב כזה - יש להם ברירה אחרת.

רענן וייץ: כל המועצות האלה נמצאות בדפיציטים איומים.

מ. דרובלס: גם עיריית תל-אביב כך.

היו"ר א. שרון: רענן, כולנו בדפיציטים איומים, אבל לך אני יכול לומר זאת, כי אתה מבוגר יותר ומנוסה ומכיר את הדברים כמה שנים לפני: כאשר אתה

משווה זאת עם כל הדפיציטים ומשווה זאת לעצמה של רכב והמסדות שלהם לעומת מה שהיה בעבר -

הנח לזאת. . . לכן, יש מקומות שם זה פתוח ואל ש לא ירצה להיכנס לנייר השיתופית - נשלח

אותו למורשה ב' ונגיד שיקנה שם מגרש. זה מקום עם נוף שקשה לעלות על הדעת יופי כזה.

הייתי בעדי, שם עומדים אנו להוציא מכרז מגרשים. אנו נמכור שם מאות

מגרשים והכל נחסף שם, כי המפרץ מונח שם על כף היד...

מ. דרובלס: בן נהלל רוצה לשבת ליד אביו והוא מתנגד לנייר שיתופית ואז הוא הולך

לעדי, כך נציע לו.

היו"ר א. שרון: מדוע אני רוצה בתימורה, ביישוב כזה? כי אני רוצה ליישב שם את

הבנים מתל-עדישים ואם משהו מהבנים של גניגר או נהלל או בית-שערים

ומכפר יהושע ושדה יעקב ירצה להישאר באזור ולחיות במקום - אם ירצו שהילדים שילדינו

ילמדו בנהלל - ישלח אותם לשם זה מסוג הישובים שקראתי להם - ישובי מגורים. עדי יהיה ישוב

פתוח ומורשת ב' יהיה ישוב פתוח ועל יד ציפורי יהיה ישוב פתוח - ומי שירצה יקנה שם מגרש.

כי זה אינו כפוף לשום דבר.

מה יקרה: מקום כל כך יפה ומרכזי, שיבוא איש מהדר הכרמל ויגיד שהוא

רוצה לבנות שם בית? - אני מוכרח להגביל זאת באיזו צורה היא. על כן אני אומר, שאם למשל,

יש מקום ליד גורן ונקרא חרדית - זה יהיה ישוב סגור (עכשיו קורים לזה "מנות") ומדוע ישוב

סגור? - כי אם לא אסגור אותו לבנים של ירה ושל שומרה ולבנים של גורן - מה יקרה? -

יבואו אנשים מנהריה ויבנו להם שם בית ובני המושבים יהיו שוב ללא-פתרון. הנהונים שם בהיקף

כזה, שיתן פתרון לדור הזה והבא.

מ. דרובלס:

ישנם ישובים סגורים שאין להם ציר-שיתופית".

רענן וייץ:

אבל הם בחרו בזה. אינך יכול לאכול את העוגה ולהחזיק בה. אני אומר

את דעתי. אעיר שלוש הערות מוקדמות, כדי שדעתי תהיה מובנת.

אני טכור, כמו שאמר אריק, שעלינו לעשות כל מאמץ להתפוס את המרחב.

אוכלוסיה עירונית אינה פותרת את הבעיה הזאת. זה ברור. ותפיסת המרחב - זה כורה ממדרגה

ראשונה. אין על זה ויכוח. על כן, אני בעד התישבות מכל הסוגים, מפורזת, שתופסת

ושולטת על המרחב. אבל כל זה צריך להעשות כך, שמה שאנו עושים - יביא לעולם ישובים, שבאחד

הימים יהיו נושאים את עצמם ולא יפלו לעולמי-עד על הציבור, כי לא נוכל להחזיק כאלה. זה

צריך להיות ברור.

לפיזור יש מחיר והוא - עיירות מיתוח. אין ספק בזה, כי האוכלוסיה

לא הולכת לכאן אלא לכאן זכוה הא דם הינו חשוב ביותר. אבל זה המחיר שצריך לשקול אותו.

צריך לשלם מחיר מסויים על-מנת לתפוס את המרחב ועל זה אין ויכוח. זה דבר ראשון.

דבר שני: בענין המצפים, אינני רוצה שישתמשו בשם זה לשוא. זו הכנה

להתישבות-קבע. כשלעצמה - אין זו התישבות-קבע. זו הכנה להתישבות-קבע משני סוגים ברורים:

הסוג הראשון זה ישובים כפריים, קואופרטיביים: קיבוץ, לאו דוקא חקלאי,

מושב, ישוב קהילתי.

אני רוצה שנזכור פעם, שישוב קהילתי - יש לו שלוש תכונות המאפיינות

אותו. זו אגודה צרכנית ויצרנית. זו אגודה שיש לה ומתכוונת היא ליצור במקום פרנסה לפחות

לשבעים אחוז של תושביה. זו אגודה, ישוב שלא יקום בכוח המתישבים עצמם, בשום מקום בעולם,

כלומר: יבוא יום והוא יצריך תקציב התישבותי לאומי.

ישוב קהילתי בכוח האיגוציאטיבה הפרטית - לא יקום. אבל אנו דוחים את

הקמתו כדי לתפוס את הקרקע. זאת עושים בגליל, כי אין לנו זמן וכסף. זו הכנה של ישוב-

קבע.

סוג שני - אלה שכונות עירוניות מפורזות, בתנאי שיש להם תכנון עירוני

פונקציונלי, ולא סתם בלי הכוונה והכנה. זה רק הכנה למטגרת שצריך לתת לה חוכן.

תמיד המכתי בתכנון עירוני מפורז וחשכתי שצריך לעבור מתכנון עירוני מרוכז למפורז. אבל זה

צריך להעשות על ידי מוסד מישב עירוני. תמיד אמרתי שמשרד השיכון מפגר מלהיפך למוסד מישב עירוני והוא צריך להיפך למוסד ישוב עירוני ואז הוא יתכנן זאת כראוי. אפשר לתכנן בגליל סביב מעלות עיר מפוזרת, הכנויה שכונות שכונות. אבל מבחינה פונקציונלית יש להם ה"רזון דה-אמר" שלהם. אחרת אנו עושים תוהו ובוהו.

אם כן, דעתי כזאת: אני מסכים להקמת תימרה, בתנאי מפורש, שיהיה ברור שזה באחריותה המלאה של המועצה והם לא מקבלים שום תקציב ושום ^{השתתפויות} בעתיד לקיומם. זה חלץ על המועצה. ועל כל, שהיא תגיד כן ושידעו שהם אחראים לקיומם וגושאים בדבר ונחיה ונראה, אריק. בעתידים יש לזה עבר, אבל שיהיה כתוב בפרטיכל והישיבה תקבל עך כך החלטה ברורה ואתן לזה יד.

אני מסכים גם לעומר ב', בתנאי אחד, שזו עוד שכונה עירונית, דוגמת עומר א' ואז יש לה כללים-4 והם אלה: א. זה שיכון עירוני ולא יותר מדונט אחד יינתן לכל מתישב. ואתם תפקחו על התכנון והוא יהיה בידכם.

ב. שמתכננים שם מינימום אלף משפחות מראש.

כבר עתה מתכננים ל-2500 משפחות.

מ. שמיר:

עוד יותר טוב. אני מציע למשרד השיכון, שיהיה המוסד הלאומי המישב.

רענן וייץ:

המינהל הוא רק בעל הבית, בעל הקרקע כאן ואט נתחיל לפתח כל-מיני

מוסדות כאלה - אוי לנו.

ג. יהיה מובטח שכל הכסף לפיתוח בימינו אלה בא מהמתישבים.

אלה שלושת התנאים, ובשלושה תנאים אלה אני בעד.

המשך הישיבה רשמה ז. תס.

(עד כאן רשמה מ.י. - מכאן ז.ת.)

מר ר. ויץ:

עכשו אני עובר לעמק האלה. אני מצטרף לדעת מתי. אני חושב, שצריך להזהיר 15 משפחות אלה תכלית אזהרה. אני חושב, שהן נכנסות להרפתקה קשה והם יכשלו בה.

אני עזרתי למאיר הר-ציון לשבת בכוכב-השחר והמחלקה נתנה לו חלק מההשקעות שלו. חשבתי ש"משוגע" כזה יכול להתקיים לבד. ראיתם את האיש היושב על העץ. את זאת אני מבין. זה לא ישוב, זה חריג ויש חריגים, כמו כל החברה האנושית.

אני בעד זה שהועדה הזאת תודיע, שזה לא ישוב. מינהל מקרקעי ישראל רוצה למכור להם קרקע ולעשות שם מפעל, בבקשה. אני מציע, שנזהיר אותם תכלית אזהרה, כי יבוא יום שהם יבואו בטענות לכל עם ישראל, שהוצאנו אותם מסנטה-קתרינה והכנסנו אותם לבוץ שאין דוגמתו, שלא יצאו מזה.

אם שואלים אותי, הייתי מציע להם עוד מקום אחד מתאים, שהיו מקבלים אותו, צור-הדסה.

מר מ. דרובלס: אני מציע להגדיל את התכנון של אורה.

מר ר. ויץ: אורה זה מושב, כמו שמבואות בית"ר זה מושב שיתופי.

אני בעד זה שנזהיר את 15 המשפחות הללו תכלית אזהרה לא לעשות זאת. אם מינהל מקרקעי ישראל ימכור להם קרקע להקים מפעל - בבקשה, אך בשום פנים ואופן שלא נכיר בהם כישוב,

מר ר. ויץ:

כי אז אנו מקבלים את האחריות עלינו ואת זאת אני מסרב לקבל.

מר ש. רביד:

לא נוח לי לדבר אחרי ראשי המחלקות,

אך אני רוצה לבקש לחדד את ההחלטות,

מפני שאני רוצה שנהיה בטוחים על מה אנו מדברים.

לגבי תימרת, אם הנושא הוא על אחריות

המועצה האיזורית במלואה, כולל תשתית עד ראש השטח והמועצה האיזורית

מסוגלת, לפחות בשלב זה, לקחת על עצמה אחריות זו, אני לא מביע דעה,

כי אני לא חבר הועדה, אך אני רוצה שזה יהיה ברור.

אני רוצה להגיד לגבי עומר ב'. ועדה

זו קבלה החלטה דומה מאד לגבי כרמי יוסף (תל-גזר) ואני זוכר את כמו

היום, שזה לא יפול על המוסדות הממלכתיים ולהביא את התשתית עד ראש

אמצע השטח. אני רוצה להגיד שמעבר לזה, בהנחה שאנו לא משתתפים בשום

דבר במה שקורה בפנים, המשמעות של החלטה זו היום היא סדר גודל של

למעלה מ-30 מיליון ל"י להביא חשמל ומים עד לראש השטח וצריך שיהיה

ברור מי מביא את המים. אני בעד עומר ב' מבחינה זו, אך צריך לדעת

שיש שם בעיה חמורה של חוסר מים.

השר א. שרון:

יש לנו שם קידוח.

מר ש. רביד:

אני לא רוצה שיהיה ברור מזה, שהמשמעות

של הבאת התשתית עד ראש השטח היא

שמתקציב פיתוח מקורות המים אנו צריכים להוריד משהו אחד ולהניח

את הקו, כי הקידוח של תל-שוקת בקושי יספק את תצרוכת המים של ערד,

מר ש. רביד:

אחרי שנגמור לחשמל אותו ויש לנו בעיה ביהיר עם מים. לכן, זהו מפעל יקר. אז אני רק מבקש, שאם התקבל החלטה, שיהיה ברור מי עושה זאת.

השר א. שרון:

רענן, אתה התכוונת עד ראש השטח כן להביא.

מר ר. ויץ:

לא, דיברתי על כל הפיתוח.

מר מ. דרובלס:

יש דברים מינימליים שמוכרחים לתת.

מר ש. רביד:

אני רק אומר שיהיה ברור, שאם אנו מחליטים להקים את עומר ב', פירוש הדבר שאנו לא עושים קידוח לאחד הישובים שהחלטנו.

השרא. שרון:

אנו צריכים לשבת עם "מקורות" ולבדוק זאת בדיוק.

מר ש. רביד:

אני אומר מבחינת כסף.

השר א. שרון:

אם אתה שואל אותי, אני מאד בעד הישובים האלה והייתי יחד עם מאיר בסיוור זה. אני דוקא מאד מתפעל מהקבוצה שיושבת היום ביהיר, היא קבוצה רצינית ביותר. אך בכל זאת, שכונה מסוג כזה, שתיכנס שם בין חורה לבין איזור משטרת ראווה אצאצא לשעבר, מבחינת החשיבות שלה בשטח היא לא נופלת במאומה. יש דברים אלמנטריים שאתה צריך לתת.

השר א. שרון:

אני מוכן לפתח את כל התשתית ע"ח האנשים. אך להביא מיים לראש השטח, להביא חשמל לראש השטח, להביא כביש לראש השטח - אתה חייב, אין לך ברירה.

אני מצאתי חובה להגיד מה זה.

מר ש. רביד:

לגבי הנושא של עמק האלה - אני פונה אליך אריק - אני חושב, שצריך איך שהוא להוריד את החברה מרעיון זה, כי לא יצליחו בו וחודש לפני יום הפינוי הם יהיו מאוכזבים ואנו לא נדע מה לעשות. אין לעניין בסיס מספיק נכון והפיצויים לא יספיקו לבנות את התשתית והבית. במצב שאנו נמצאים היום, כשאין לנו חשובה לאנשי חבל ימית ואנו נמצאים פחות משנתיים מיום הפינוי, אנו לא נצא מזה.

השר א. שרון:

לגבי עמק האלה, מאחר וגם לי יש ספקות בנושא זה, אני רוצה לקיים אתם שיחה אישית נוספת ולבדוק את כל הפרויקט הזה. תוך ימים אחדים אעשה זאת ואבדוק את הנושא מתחילתו ועד סופו.

מר ש. רביד:

אם הם רוצים לעשות זאת בלעדינו, בלי לערב אותנו.

מר ר. ויץ:

אני יורד מנושא צור הדסה. שריגים הוא מקום יפהפה ויש שם תכנית יפה.

תן להם שכונה.

השר א. שרון:

כדי להקל על הדיון, אני רוצה להפריד בין תימרת ועומר ב' לבין הנושא של עמק האלה. אני רוצה להזמין, אישית, את האנשים ולבדוק נושא זה שוב, אצא בעיקר נוכח המצב, שאין לי כסף להעביר את נביעות.

מר ש. רביד:

אגב, זה יפגע בנביעות, כי ה-5 מנביעות רק יתנו סיבה לא לתקצב

את נביעות.

השר א. שרון:

את הנושא הזה אני רוצה לא לדחות ולא לקבל עליו היום החלטה. נסתפק בהחלטה

לגבי תימרת ועומר ב'.

אל"מ ד. סתו:

לגבי מצפה אלה אני רוצה להוסיף מלה אחת. אולי יש להציע להם עוד 5 הצעות אחרות להסתפח באיזו שהיא צורה לאחד הישובים הקיימים.

מר מ. שמיר:

יש להם את ישוב האם שלהם, נביעות.

השר א. שרון:

לא, אין להם.

אל"מ ד. סתו:

אני מתכוון באיזור של עמק|האלה.

השר א. שרון:

אני לוקח על עצמי, מתוך דאגה, לדבר אתם שוב. אני מאד מעריך את אותו מ"מ הטנקים הפצוע מרמת הגולן, שהוא בעל הפרויקט הזה בעמק האלה.

מר א. בראון:

הוא הקים זאת, בניגוד לדעת כל המומחים.

השר א. שרון:

אותי מטרידה כל הזמן השאלה. אנו,

בכל אופן, לוקחים 15 אנשים, נקשור

אותם עם היסודות לבתים במקום, כשאני לא כל כך בטוח, כמה זמן יחזיק מעמד הזיווג העיסקי. אני מוטרד מעניין זה. לכן, תנו לי שוב נושא זה לבחינה. אביא זאת עוד פעם הנה.

אל"מ ד. סתו:

לגבי עומר, אני מסכים עם מה שנאמר

קודם. הרעיון הוא חיובי. אין ספק,

שזה צריך להשתלב בריקמה העירונית של באר-שבע והמצב הנוכחי, זה חייב להיות בלי שום משאבים לאומיים. חייבים להחליט החלטה עם תנאי זה בצורה מפורשת.

לגבי תימרת - יש לנו בארץ כ-60%-50%

ערי פיתוח מיותרות, כי מבחינת הריקמה ההתישבותית, אם היו מפזרים היום את התושבים מחדש, הערים האלה לא היו קיימות, אך הן קיימות. לכן, המסקנה לדעתי צריכה להיות - וכאן הנקודה - שאם אנו מקימים ישובים חדשים כמו תימרת, זה צריך להשתלב בריקמה העירונית של הגליל ולמרות שמדברים על מרחק של 3.5 ק"מ ממגדל העמק, גם הכרמל מחיפה הוא במרחק כזה. חייבים להקים ישובים, שאם הם עירוניים, תהיה להם זיקה למרכזים העירוניים הקיימים ולא בדגם כפי שעכשו הולכים לבנות. הלואי ותימרת תגדל, אם תצמח ותהיה עיר והיא באמת תתחבר עם מגדל העמק.

אריק, גם אליך בא ראש המועצה, אמור.

אני חושב, שהדאגה שלהם אמיתית ואחרי עיר הורדים, אם תתחיל לקום תימרת, היא תתחרה בערים הקיימות. לדעתי, הקמת תימרת היא חיובית, אך צריך לכפות זיקה הדדית גם למועצה האיזורית וגם למגדל העמק.

מר א. בראון:

החיים יעשו את שלהם.

אל"מ ד. סתו:

החיים עלולים לעשות את שלהם שתימרת
תגדל כישוב סנובי על יד מגדל העמק.

מר מ. דרובלס:

זה ניתן להכוונה, באמצעות משרד
החינוך וכו'.

אל"מ ד. סתו:

השאלה לאן ילכו למרפאה ולבית הספר
ואיפה יקבלו את השירותים.

לדעתי, המועצה האיזורית צריכה להקים

שכונה עירונית למגדל העמק וזאת, מהרגע הראשון, ולא להתנחם שבעתיד
זה יהיה כך. לדעתי, אנו צריכים לקבל החלטה זו, על התנאי הזה.

השר א. שרון:

זה לא מה שאמר רענן.

מר ר. ויץ:

אני אמרתי בפירוש, שצריך לתכנן את
זה בתור התחלה, אך בסופו של דבר,

שזה יהיה חלק מהריקמה העירונית.

השר א. שרון:

אך לא היום.

מר ר. ויץ:

לי לא איכפת שיתחילו בצורה כזאת.
אני חומך במאה אחוז במה שסרי אמר.

אל"מ ד. סתו:

אך שלא מהרגע הראשון יקום נגד מגדל
העמק.

מה זה נגד?

השר א. שרון:

ההתנחלויות הן נגד השכונות. למה

מר א. בראון:

זה נגד? זה כמו אלון מורה נגד

שכונה בירושלים. לא צריך להקים קיבוצים ומושבים, כי זה נגד. אלא

איזה דיבורים אלה? למה זה נגד? הדר הכרמל זה נגד חיפה ובית הכרם

זה נגד ירושלים.

אמרתי, שלפיזור שהוא חיוני יש

מר ר. ויץ:

מחיר. אך צריך לתכנן אותו כך, שלא

יהפוך לדבר שהוא לא קיים בזכות עצמו. צריך להביא בחשבון שיבוא יום

ותהיה שכונה. אז אם הוא יקח את מגדל העמק ויתחיל לתכנן עם עוד

שכונות מסביב, אני מבין דבר כזה. אני בעד תכנון עירוני מפורז, אך

בידיעה מראש, שנדע לאן אנו הולכים בעוד 5-10 שנים.

יש בזה צביעות מסוימת. אני זוכר

מר א. בראון:

כשבנו את צהלה ואת רמת השרון לקצינים.

אמרו להם: למה לא תלכו לשכונת החקוה? הם אמרו: אנו רוצים להיות

יחד.

אך הם נבלעו.

מר ר. ויץ:

גם הם יבלעו. הבעיה היא, שבדרך אחרת

מר א. בראון:

לא יקימו.

עם כל הכבוד לאמור, שהוא ראש מועצה

השר א. שרון:

מצוין, הוא היום לא יקים את תימרת,

כי בתור שכונה של מגדל העמק, תימרת לא תקום היום. אם הם היו רוצים

לגור אצל אמור, הם היו גרים שם.

מר י. מרגלית:

אני רוצה לחדד אולי נקודה אחת.

מבחינה אישית, אני לא שולל החלטה,

שמדינת ישראל תאמר: אנו יודעים מה יש לנו, אך במחיר ההתישבות אנו מוכנים ליצור העמקה יותר נכבדה בין ישראל א' וישראל ב' - וזו המשמעות.

השר א. שרון:

למה זו העמקה? אתה רוצה שעל ההר

הזה יחיו ערבים? אמרתי לאמור: אני

מוכן להעמיד לרשותכם את כל הקרקעות שמצפון וממזרח לתימרת, תיבנו שם שכונות, שבסופו של דבר הם יכנסו בפנים. אך היום את תימרת לא יקימו, כי בני נהלל לא רוצים לגור במגדל העמק. השאלה היא אם אנו רוצים שערבים יגורו על הרכס הזה או יהודים. אני רוצה, שיהודים יגורו שם. אמרתי לאמור: כנס אתה לשטח הזה שבין תימרת לכפר החורש ותיבנה שכונות ותיבנה שכונות שלך, כי בסופו של דבר הכל יתחבר.

מר י. שפירא:

אני מבין, שהעניין הראשון ירד ואין

צורך להביא זאת חזרה הנה. אינפורמציה/

אפשר להביא לכאן.

לגבי עומר ב', אני מבין ששאלת ערי

פיתוח לא קיימת, כי ערד ובאר-שבע אינן בבחינת ערי פיתוח.

אל"מ ד. סתו:

ראש מועצת ערד מדבר אחרת.

מר י. שפירא:

לגבי תימרת, אני מצטרף להצעת רענן.

אני מבין, שעניין זה לא יגמר פה כי

שר הבינוני יכול לערער על החלטה זו.

מר י. מרגלית:

אני מתכוון לדווח לשר מה היה. אם

תתקבל החלטה שאין השקעות מדינה,

יכול להיות שהשר יחליט לא לערער.

השר א. שרון:

אני אכבד אם הוא יערער. מצדי, אני

אשמח אם הוא יביא זאת לממשלה. זו

זכותו. אך כדי שתהליך יתחיל, צריך לקבל החלטה.

מר י. שפירא:

לדעתי האישית, הדבר הוא גם לתועלת

מגדל העמק, כי ע"י זה מקרבים אוכלוסיה

בעלת איכות עליונה לאיזור זה ודוקא בדרך זו אפשר להביא לשם אוכלוסיה

שתעמיק את איכות האוכלוסיה.

מצד שני, אני סבור שלאיזור ישובי

נהלג יש צורך במרכז איזורי, שבו יתישבו עשרות או מאות משפחות,

המשרתות את האיזור, שהיום אולי גרות בחיפה, ברמת ישי או בצעון.

זה מהווה, למעשה, גם צורך בטחוני וצורך של חסימת ההתפשטות הערבית.

מכיוון שזו בעיה עדינה של מגדל העמק, אני מציע לדחות את ההחלטה,

למרות שרוב האנשים כאן בדעה חיובית, לשיחם בינך ובין שר הבינוי.

מר מ. דרובלס:

למה לדחות?

מר י. שפירא:

זו הצעתי. אני מציע שיחה נוספת

לליבוץ העניין ויש לקחת בחשבון גם

את הערת סרי, לא שילוב אדמיניסטרטיבי, אלא ראייה בטווח רחוק של

השכונה הזאת כחלק מהשכונות שתסובבנה את מגדל העמק, שהיא הערה

חשובה. לכן, זו הצעתי בעניין חימרת. באשר לעומר, אני מצטרף

להצעתך.

למה לדחות? יוסי ידווח לשר.

השר א. שרון:

אם הוא לא יערער, אז אני בעד זה
שתהיה החלטה.

מר י. שפירא:

או שהשר יחליט לערער או שהוא יחליט
לקבל זאת, לאור ההצעה שלא תהיינה

מר י. מרגלית:

השקעות מדינה.

אני מציע, שאם לא יהיה ערעור,
ההחלטה מתקבלת. אם יש ערעור, אז

מר י. שפירא:

אין החלטה, יהיה דיון מחדש ולא צריך ללכת לממשלה.

אם זה ערעור, זה הולך לממשלה.

מר א. א. בראון:

למה לי ליצור התנגדות?

מר י. שפירא:

יוסי יבהיר לשר ברוח הכי טובה.

השר א. שרון:

דעתי היא, שהבעיה שאנו דנים בה

מר מ. שמיר:

היא חמורה יותר מאשר חיזוק ותגבור

עיירות הפיתוח, כפי שהן היום. מטבע הדברים, יש מי שמייצג נושא

זה ויש מי שמייצג נושא שני, אך אם נעשה חשבון אמת נראה, שמצב

עיירות הפיתוח מול הבעיה של סחף נוראי שקורה לגבי השטח במרחב,

אני חושב שזה בעדיפות. זה לא יהיה נכון, מבחינה ממלכתית, לומר

היות ויש לנו בעיה כזו, שטרם מצאנו את פתרונה עד הסוף, אין אנו

מטפלים במרחבים. אז לא יהיה לנו, בעוד שנה-שנתיים, במה לטפל.

מר מ. שמיר:

שנית, האמת היא שגם אותם החברים

שפקקו או הסתייגו מההצעות כפי שהובאו כאן, למעשה הם הרבה יותר חיוביים ביחס לתפיסת המרחבים מאשר משתמע מהדברים. הראיה, אמצא המצפים וההחלטות העקרוניות ביחס לישובים קהילתיים וכו'.

אני רוצה להאיר נושא זה משני

היבטים, כדי לנסות לתרום את חלקי. ראשית, בכך שאין כל ספק, שאנו נמצאים בפני מציאות חדשה ונוסחאות חדשות ומה שקשה כאן - ונדמה לי, שבין היתר גם את זה השיגו המצפים - להחליט החלטות שיהיו מצד אחד קונצנזוס לגבי המומחים והאמונים על הפתוח ותפיסת המרחבים ומצד שני, שיהיו גם פתרונות ענייניים לגבי הבעיה החדשה שנוצרת.

לדוגמא, במסגרת זו אני בדעה, שהשנים

הקרובות צריכות לכוון אותנו לדרך של פיזור מירבי של מצפים ולא דוקא של קהילות גדולות, בין היתר כי אין לנו כוח לשאת בחשית, אפילו שאנו צריכים בשביל יחידות גדולות ומבחינת האפקט המידי, אנו משיגים אותו עם מצפה קטן, שעולה 20 מיליון, כמו שנשיג עם ישוב גדול שיקום במשך 5 שנים. מי שבקי בנושא יודע טוב מאד, שאם הגליל מצטייר בענינו/ו כאצבעות, האצבעות הם הערבים ואנו בין האצבעות או להיפך, אז האמת היא, שואדי ערה מבחינה ערבית זה אגרוף. והנה עובדה, שמה שעשינו בואדי ערה זה חוור מאין כמוהו. להכריז על ישובים או ישובים קהילתיים בואדי ערה - לא נוכל לעשות; אך לגייס כסף ל-20-10 מצפים בואדי ערה, זה אפשרי.

מר מ. שמיר:

אני רוצה לומר משהו לגבי מה שאריק מסר בנושא הבדואים. מה קורה לנו? שדה תעופה אחד איננו יכולים להקים, כי יש תביעה בדואית ל-160,000 אלף דונם או 300,000 דונם. כמה פעמים יש לנו 300,000 דונם?

השר א. שרון:

אני נכנס לדבריך באמצע. אני מציע, בואדי ערה, לבנות מה שיותר מהר.

מר ר. ויץ:

אנו מנסים להשיג לכך כסף ממקור אחר.

מר מ. שמיר:

ענין מורדות הרי חברון, אנו חייבים תוך שנתיים להתפזר ב-15-20 יחידות. רק כך נוכל אח"כ ליצור את הקונצנזוס.

מר א. בראון:

את הריקמה העירונית.

מר מ. שמיר:

חשוב גם שאנו לא נשכח שבעצם הישיבה במצפה השגנו יותר מאשר נוכחות. הבעיה המרכזית היא, בסופו של דבר, תפיסת השטחים. יש תכנית ויש דרכים ויש פתרונות לכך, אך ענין זה חייבים לבצע פיזית.

(המשך הדברים רשמה מ.י.)

לפני כן רשמה ל. דרוקר.
מכאן מיתוקה יפה.

המשך דברי שמיר:

יש פתרונות לכך. אבל את הענין הזה חייבים לבצע פיטית. לפי דעתי

- על רוב השטחים הקריטיים שעדיין בשליטתנו המלאה - תוך שנתיים אפשר להשיג את הדבר הזה. אני מעיד לנקוט כדר גודל של חצי מיליארד לירות פותר למעשה את רוב התפיסה לגבי שטחים אלה. אינני אומר תפיסה אורגנית, אלא פיטית וכשמורה לגבי כל התכניות שעליהן נסכים.

נורא הדבר שבסופו של דבר, בהיקף תקציבים אלה, איננו את הסכום של

250 מיליון לירות לשנה פעמיים, כדי לעשות את הענין הזה ושאר-כך נהיה פתוחים לכל תכנון אפשרי. לא נהיה מוכנים לענין זה ואבקש שנושא תפיסת שטחים מעבר לנושא עצמו - יזכה לאיזון שהיא התיחסות ושיקול יותר מכפי שזכה בתכניות השנה.

חסרון הישיבה היום, שהביאו שלוש בקשות ולא אחת, של שלושה גופים

מר פרידמן:

בבקראי. דברי מאיר מכילים הצעה שלא דנו בה.

לא צריך לזה משאבים.

מ. דרובלס:

אבל דרושה לכך תכנית.

מר פרידמן:

יש תכניות. אם תתן כסף - לא יהיו בעיות לטכנות היהודית.

מ. דרובלס:

א. בקשר להמשך דברי מאיר שמיר, אנו רואים נושא זה עין בעין כבר

היו"ר א. שרון:

שנים. הנושא של תפיסת השטח ושמירת ריכוז קרקעות להתישבות יהודית

לדור זה והבא והבאים אחריו - זו המשימה הנכבדה ביותר ברגע זה, שצריך לעשותה.

כמו שקיימנו בזמנו דיון בענין המצפים - ביקשתי לעבד אפשרות של הקמת

20 מצפים נוספים בגליל והוא יושב אחכם בהקדם על הצעתכם בענין המצפים באזור ואדי ערה, והייתי

שמה לשמוע על מצפים בשיפולי הרי חברון, חרף קשיים באזור זה של ישוב מכפר משפחות בודדות

בכל מקום, אבל אני מחייב דיון בנושא זה.

היו לפנינו היום שלושה נושאים:

1. נושא אחד - מעתי בזה את דעתכם והצעתי בענין עמק-האלה מה

שמצעתי, אבל אקיים שיחה נוספת ואוודא שהאנשים האלה, שכולם רצינים - לא יסתגבו. הם עלולים

להסתבך בגלל היותם כאן חריג של קבוצת אנשים, ולא אדם אחד. יש הבדל בין חריג אחד וחריג

של קבוצה. עלינו לחבר כאן, לצערי, חמשה-עשר חריגים עם חריג אחד, היושב שם

בפני עצמו, אפילו אם הוא מוצלח מאד. על כן, אבדוק זאת אישית. אדווח לכם בישיבה הבאה מה העליתי בבדיקתי, כי חבל שהם יסתבכו.

אשר למקומות האחרים - אני מציע את ההחלטה הבאה:

א. מחליטים לאשר הקמת עומר ב' ותימרה. כאשר השקעת המדינה בהם

תסתכם אך ורק בהבאת מים, חשמל וכביש לראש השטח. יתר ההוצאות יחולו על המתישבים

והמועצות הנוגעות בדבר.

אורי בר-און: בתימרה יש מים וחשמל במקום.

היו"ר א. שרון: בסדר.

רענן וייץ: הועדה פונה למשרד השיכון שיתן דעתו על התכנון ועתיד המקום,

שיהיו חלק מהמרקם העירוני.

היו"ר א. שרון: לא הייתי מוסיף זאת כרגע.

אם כן - מאשרים הקמת עומר ב' ותימרה כישובים עירוניים.

אורי בר-און: זה לא טוב. בשלב ראשון - ישובים קהילתיים. כי ישוב עירפני - זה

ישוב פתוח.

השר א. שרון: רבותי, "כאשר המגמה בעתיד לראות אותם כישובים עירוניים" - זה הנוסח.

רענן וייץ: על עומר ב' - אין בכלל שאלה.

היו"ר א. שרון: אני נשאר בעצת ההחלטה כפי שהיתה ולא נוסיף על כך כרגע, כי זה עובר

ועדות אזוריות ומרחביות וכל מלה שנוסיף כאן - תגרע.

מחליטים לאשר הקמת עומר ב' ותימרה, כאשר השקעות המדינה בהם יסתכמו

בהבאת מים/חשמל וכביש לראש השטח. יתר ההוצאות יחולו על המתישבים והמועצות הנוגעות בדבר.

יוסי מרגלית: אביא המתייגויות המשרד לגבי הצעת החלטה זו.

היו"ר א. שרון: בסדר, נלך אז לפי-הפרוצדורה הרגילה, אך בכל זאת יש לנו עתה החלטה.

הישיבה הסתיימה

12/הת

מצפה לפיתוח תיירות כפרית בעמק האלה

יו"ר הועדה פותח.

ראש המינהל לפיתוח מרש"ל מציג בפני חברי הועדה את ההצעה להקים מצפה לפיתוח תיירות כפרית בצומת "עמק האלה" עבור גרעין של 15 משפחות ממפוני מרחב שלמה שגרים היום באופירה, די-זהב ונביעות.

בדיון משתתפים: השר א. שרון; וה"ה י. פרידמן, ר. אלוני, מ. דרובלס, י. מרגלית, ר. וייץ ואל"מ ד. סתו.

מ ח ל י ט י ם יו"ר הועדה להתיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית העולמית יזמין לשיחה נוספת את נציגי המשפחות מאופירה, די-זהב ונביעות, המועמדות לפי הצעת ההחלטה שהוגשה לוועדה, להקים מצפה לפיתוח תיירות כפרית בצומת "עמק האלה" - כדי לחזור ולבדוק את ההצעה על כל היבטיה. יו"ר הועדה יביא את מסקנותיו לישיבה קרובה של הועדה המשותפת.

המשך הדיון נדחה.

13/הת

הקמתם של עומר ב' ותימרת

יו"ר הועדה פותח.

נציגי המועצות האיזוריות עומר וקישון מציגים בפני חברי הועדה את ההצעות להקים באיזוריהם את היישובים הקהילתיים עומר ב' ותימרת.

בדיון משתתפים: השר א. שרון וה"ה ח. בנימיני, א. כראון, ר. וייץ, ח. ראם, ב. גבר, מ. דרובלס, י. פרידמן, ש. רביד, י. מרגלית, מ. שמיר ואל"מ ד. סתו.

מ ח ל י ט י ם לאחר הקמתם של היישובים הקהילתיים: עומר ב' בנ.צ.: קווי אורך 684 עד 686, קווי רוחב 466.5 עד 468; ותימרת בנ.צ.: קווי אורך 708.5 עד 710.5, קווי רוחב 620 עד 622 כאשר השקעות המדינה בהם יסתכמו אך ורק בהבאת מים, חשמל וכביש לראש השטח; יתר ההוצאות יחולו על המתיישבים והמועצות הנוגעים בדבר.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ת